

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS – TUESDAY, APRIL – BALANDŽIO 1, 2014 • Vol. CV Nr. 37 Kaina 1 dol.

4545 WEST 63rd STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60629

PERIODICALS

NEWSPAPER – DO NOT DELAY – Date Mailed 03-31 –2014

ŠIAME NUMERYJE:

JAV ambasadorę stebina Lietuvos atvirumas Rusijos propagandai – 3 psl.

Sovietų saugumas domėjosi lietuvių išeivija – 5 psl.

DRAUGAS

Mano laikraštis nuolatinis, patikimas, mus rišantis.

Lietuvos saugumui – padidintas JAV dėmesys

JAV Kongreso narys Adam Schiff ir LR prezidentė Dalia Grybauskaitė susitikimo metu.

Roberto Dačkaus nuotr.

Penktadienį, kovo 28 d., Lietuvos Respublikos prezidentė Dalia Grybauskaitė susitiko su Jungtinių Amerikos Valstijų Kongreso nariu Adam Schiff. Šalies vadovė su JAV atstovu, kuris kartu su lietuvių kilmės respublikonu Jonu Šimkumi yra Kongreso Baltijos šalių draugų grupės pirmininkas, kalbėjosi apie dvišalius verslo ryšius, aptarė Ukrainos krizę ir Rusijos veiksmus, kurie kelia realią grėsmę Europos bei globaliam saugumui. Taip pat aptarti ES ir JAV santykiai, derybos dėl laisvosios ES ir JAV sutarties.

„Šiandien Rusijos agresija nukreipta prieš Ukrainą, rytoj gali atsisukti prieš mus. Jau dabar vyksta aršus informacinis karas – apie mus skleidžiamas melas ir dezinformacija, niekinamos bei žeminamos Baltijos valstybės. Todėl Lietuva labai vertina padidintą JAV dėmesį mūsų regiono saugumui ir konkrečias garantijas jam užtikrinti“, – sakė Prezidentė.

Grėsmes regiono ir visos Europos saugumui šalies vadovė anksčiau šią savaitę Hagoje aptarė ir su JAV pre-

zidentu Barack Obama bei kovo 19 d. Vilniuje viešėjusiu viceprezidentu Joseph Biden. Jungtinės Valstijos jau sustiprino Baltijos šalių oro policijos misiją – vietoj 4 naikintuvų dabar mūsų oro erdvę saugo 10 JAV naikintuvų.

Prezidentė su JAV Kongreso nariu Adam Schiff kalbėjo ir apie Lietuvos siekius užsitikrinti energetinį saugumą.

Prezidentė pabrėžė, jog Ukrainos krizė ir Rusijos agresija labai aiškiai parodė, kad energetškai nuo vieno dujų tiekėjo priklausomos valstybės yra pažeidžiamos. Todėl energetinis savarankiškumas yra vienas svarbiausių Lietuvos nacionalinių interesų.

Šalies vadovė informavo, jog šių metų pabaigoje pradės veikti Klaipėdos suskystintų dujų terminalas, todėl Lietuvą domina galimybės importuoti amerikietiškas skaldytas dujas. Tam reikalingas JAV Kongreso politinis pritarimas, kuris liberalizuotų JAV dujų eksportą Europos šalims.

– 2 psl.

Sprendimas įstoti į NATO buvo gyvybiškai svarbus

Vilnius (ELTA) – Lietuvos vadovai dalyvavo Lietuvos ir NATO vėliavų pakėlimo iškilmėse ir pasveikino visus šalies žmones su Lietuvos narystės Šiaurės Atlanto organizacijoje (NATO) dešimtmečiu.

„Prieš dešimt metų Lietuva žengė istorinį žingsnį – tapo tvirčiausios pasaulje karinės sąjungos NATO nare. Narystė šiame aljanse atvėrė vertybiškai naują puslapį mūsų šalies istorijoje. Šiandien mūsų lūkesčiai dėl Lietuvos saugumo išsipildė. NATO partneriai parodė, kad grėsmės akivaizdoje nesame vieni“, – sakė Prezidentė.

2004 m. kovo 29 dieną, pasak Prezidentės, Lietuva įsiliejo į transatlantinę valstybių bendruomenę, kuri supranta, kad tikroji stiprybė – ne karinės galios demonst-

ravimas, o demokratinės vertybės, vienybė, taikos ir laisvės siekis. Šių dienų įvykiai Lietuvos kaimynystėje rodo, jog prieš dešimtmetį Lietuvos priimtas sprendimas stoti į NATO buvo gyvybiškai svarbus ir teisingas.

– 2 psl.

NATO 10-mečio iškilmėse dalyvavo daug jaunimo.

Gedimino Savickio nuotraukos

Kas nestovi ant savo kojų, greit parkrinta. – M. Unamuno

IŠ REDAKCIJOS

Norime būti Jūsų laikraštis

RAMUNĖ LAPAS

Štai ir apsisuko metai. Tokie intensyvūs. Ir taip greit. O laiko gręžiotis atgal nėra – tik spėk žiūrėti pirmyn. Toks jau laikraštininko darbas – pilna, greita kiekviena diena; gyvenimas, įvykiai nelaukia – nespėjai pastebėti, nespėjai nutverti – viskas, pavėlavai, lauk kitos galimybės. Ir nuolat mokykis. Iš savo klaidų, iš savo autorių, iš kitų patirties...

Per šiuos metus supratau, kad yra žmonių, kurie nori ir gali pasišvesti etninei spaudai ir konkrečiai – „Draugui“. Nors ir nelengvai, bet formuojasi branduolys profesionalių žurnalistų, kurie su tikėjimo liepsnele, matydami prasmę, o ne tik iš reikalo, dirba dabartiniam ir būsimam „Draugo“ skaitytojui. Jūs, be abejo, jau išiminėte šiuos žmones: Vaidą Lowell, kuri nuoširdžiai stengiasi aprėpti vis intensyvėjantį rytinių valstijų lietuvių gyvenimą (ieškome žmogaus, kuris apsiimtų panašaus darbo vakaruose); Dainius Ruževičius, savaitgalius praleidžiantis įvairiose sportinėse varžybose – tam, kad jūs iš pirmų lūpų sužinotumėte apie lietuvių, gyvenančių Amerikoje, sportinius pasiekimus. Mūsų bendradarbiai Lietuvoje, tikintys „Draugu“ ir norintys tiesiogiai prisidėti prie jo turinio gerinimo: Vitalius Zaikauskas, žurnalistą savyje pajutęs Sąjūdžio metais, ir nuo to laiko besidarbuojantis įvairiuose spaudos leidiniuose ir televizijos laidose; Audronė Škiudaitė – talentinga, patyrusi žurnalistė, ištikiškiems „Draugo“ skaitytojams jau pažįstama iš anksčiau – tikiu, kad Audronės žinias ir įtaką mes jausime vis labiau ir labiau.

Čia aš paminėjau tik „stuburą“ – t. y., žurnalistus, kurie redaguoja ar kitaip išipareigoję „Draugui“ kiekvieną savaitę. Be to, naujokus, nes skautų ar Ateitininkų skyrių redaktorės jums gerai žinomos. Žinoma, į šią norinčių dirbti „Drauge“ kategoriją patenka visi laikraščio bendradarbiai, autoriai. Profesionalai ir mėgėjai, seni ir nauji, dažnai ir ne taip dažnai parašantys – jie visuomet laukiami, skatinami ir jų ratą siekiame plėsti.

Taip pat aš suvokiau, kad yra žmonių norinčių skaityti „Draugą“. Tai lyg ir savaime suprantamas dalykas – juk be jūsų nebūtų mūsų. Bet aš tą tikrai pajutau – kad jūs esate, tie ilgamečiai „Draugo“ skaitytojai, kuriems lietuviškas gyvenimas ir jo atspindžiai laikraštyje yra tapę savastimi, gyvenimo dalimi. Kad laikraštis jūsų yra laukiamas, nepaisant fakto, jog apie daugelį dalykų greičiau galima sužinoti virtualioje erdvėje. Pajutau, kad jūs norite, jog internetas neištumtų, nenumarintų šio laikraščio, kaip vos ne kasdien atsitinka daugelyje gyvenimo sričių.

Paskutinis pavyzdys – ką tik atšaukta mėgiama kasmetinė paroda, Chicago International Antiques and Fine Art Fair, jau daug metų rengiama Merchandise Mart. Suprantama – brangu keliauti, nuomot, apdrausti vertybes – viskas daug paprasčiau internetu. Mes stebime šiuos procesus žiniasklaidoje, prekyboje, muziejininkystėje, mene, kine – daugybėje sričių. Ir vis dėlto...

Nueiti į senų plakatų parodą – tai ne tas pats, kas žiūrinėti juos internete... Gero filmo peržiūra kino

teatre ar „tikros“ knygos skaitymas neatstoja žiūrėjimo ar skaitymo kompiuteryje. Tai skirtingi dalykai, skirtinga patirtis. Tas pats su laikraščiu. Skaitydami „Draugą“ – aš tikiuosi – jūs jaučiatės priklausą labai specifinei bendruomenei. Tai tarsi didelis klubas, tik šiuo atveju siejantis žmones ne pagal pomėgį, o plačiau – pagal gyvenimo situaciją, priklausomybę tai pačiai tautai, tai pačiai žemei, tai pačiai istorijai.

Jeigu mes išlaikysime tą didelio „klubo“ dvasią – mes išliksime. Tačiau mums žūtbut reikia naujų narių. Nes pagal dabartinę – natūralią – narių mažėjimo tendenciją ateityje ištirpsime. Nežinau, kaip atsitiško, kad už „klubo“ ribų liko ištisos kartos. Nors ir pavėluotai, mes turime atsigręžti į juos. Turime naujinti ir plėsti savo „klubą“ – etninės spaudos skaitytojų ratą. Mes tarnausime jums, jei jausime, kad esame jums reikalingi, kad jūs mumis domitės. Tad prašymas esamiems skaitytojams: paduokite „Draugą“ į rankas tam, kuris jo niekada nesklaidė ar sklaidė labai seniai. Tegu pasižiūri, paskaito... Tegu pasako: o, čia nieko nėra apie tai, kuo aš gyvenu, kuo kvėpuoju... Tuomet mes pasistengsime, kad būtų... Nes mes norime jus pažinti, norime sužinoti, kas jums svarbu ir apie tai kalbėti. Tuo pačiu norime jūsų žinių, jūsų patirties, jūsų prisidėjimo. Kad šis abipusis ryšys atsirastų, reikia, kad ir jūs mus pažintumėt – skaitytumėt, rašytumėt, domėtumėtės. Tada mes galėsime būti Jūsų laikraštis.

Sprendimas įstoti į NATO

Atkelta iš 1 psl.

Užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius sakė, jog 2004 m. kovo 29 dieną galima laikyti dar vienu šalies gimtadieniu.

„Tada visi supratome, kad laisvė visiškai nėra duotybė. Ir šios vėliavos (kurios kabo dabar – ELTA) galėjo būti visiškai kitokios. Laisvė yra tai, ką reikia iškovoti, puoselėti ir, kai ateina laikas, apginti“, – sakė L. Linkevičius.

„Negalime likti abejingi tam, kas vyksta Ukrainoje ir dar geriau suvokiame, kokia buvo prasminga ta diena prieš 10 metų“, – kalbėjo užsienio reikalų ministras.

Krašto apsaugos ministras Juozas Olekas teigė,

kad per dešimtmetį narystės NATO „Lietuvos kariuomenė tapo motyvuota, profesionali, patikima bei pasirengusi geriau nei bet kada ginti savo Tėvynę tiek savarankiškai, tiek su kitais NATO nariais“.

„Tūkstančiai Lietuvos karių dalyvavo operacijose ir petys petin kovėsi kartu su Aljanso šalių kariais. Per šį dešimtmetį dalyvaudami NATO operacijose ir pratybose mūsų kariai įgijo neįkainojamos patirties“, – sakė J. Olekas.

Jis apgailestavo, kad kaimynės Moldova, Gruzija ir Ukraina, suabejojusios dėl savo politinės krypties, turi kęsti teritorinius pradimus.

Lietuvos saugumas

Atkelta iš 1 psl.

Susitikime taip pat aptartas dvišalių verslo ryšių stiprinimas. Prezidentė pabrėžė, kad Lietuva siekia eksportuoti lietuviškus mėsos gaminius į JAV, yra pateikusi visą reikalingą informaciją ir tikisi, kad galės netrukus eksportuoti mėsos gaminius į JAV.

Prezidentė su JAV Kongreso nariu aptarė ir derybas dėl būsimo didžiausio pasaulyje prekybinio pakto – ES ir JAV laisvosios prekybos sutarties. Šalies vadovės teigimu, derybos vyksta sėkmingai, įvyko jau keletas derybinių susitikimų.

Pokalbio metu su JAV Kongreso nariu taip pat išsakyta parama šią savaitę įvykusio ES ir JAV viršūnių susitikimo rezultatams. Briuselyje priimta bendra politinė deklaracija, kurioje smerkiama Krymo aneksija, pabrėžiama, jog tolesni Rusijos veiksmai destabilizuojant padėtį sulauks griežtų pasekmių. Taip pat užtikrinamas išipareigojimas siekti plataus visa apimančio laisvosios prekybos susitarimo ir bendradarbiauti energetinio saugumo srityje. Politinėje deklaracijoje išsakoma parama Rytų partnerytės šalių apsisprendimui eiti demokratizacijos keliu bei siekti ES asociacijos sutarties su Gruzija ir Moldova pasirašymo.

Prezidentės spaudos tarnyba

DRAUGAS

(USPS–161000)

THE LITHUANIAN WORLD–WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday and Saturday except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629–5532. Tel.: 773–585–9500. Fax.: 773–585–8284

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$150.00. Postmaster: Send address changes to

Draugas – 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629–5532

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase: kasdien – \$340.00 • visos savaitės \$240.00

Kanadoje (USD): – metams \$390.00 • 1/2 metų \$210.00 • 3 mėn. \$110.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu – metams \$615.00 • 1/2 metų \$315.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV – metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

Kanadoje (USD) – metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00 • 3 mėn. \$75.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis: oro paštu – metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$70.00

Mažindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesiunčiame.

„Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba. Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.

Vyriausioji redaktorė –

Ramunė Lapas

vyrr. redaktore@gmail.com

Kultūrinio šeštadieninio priedo redaktorė –

Renata Šerelytė

rainbow.vilnius@gmail.com

Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos gavus prašymą, ką nors skelbti. Redakcija straipsnius taiso savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugoja. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

El. paštas:

redakcija@draugas.org

skelbimai@draugas.org

administracija@draugas.org

JAV ambasadorė: stebiuosi, kad Lietuva suteikia tribūną Rusijos propagandai

Įspūdingas visureigis tamsintais stiklais su pritvirtintomis amerikietiškomis vėliavėlėmis neleidžia suabejoti – automobilyje Jungtinių Valstijų ambasadorė **Deborah Ann McCarthy**.

Kaune viešėjusi aukščiausio rango JAV diplomataė vos spėjo suktis savo numatytais maršrutais. Kauno savivaldybė, inovatyvios verslo įmonės, technologijų parkai. Visa tai energinga amerikietė norėjo pamatyti savo akimis.

Tarp gausių susitikimų JAV ambasadorė rado laiko atsakyti ir į „Kauno dienos“ klausimus.

– Pastaruoju metu Lietuvoje vienas aktualiausių klausimų yra regioninis saugumas. Kiek jūsų dienos tvarkėje dabar užima klausimai, pokalbiai, derybos, susijusios su Lietuvos saugumo dalykais?

– Tiesą sakant, Lietuvos saugumo reikalai mano dienos tvarkėje užima svarbiausią vietą kur kas seniau, nei prasidėjo Ukrainos įvykiai. Dar rugpjūtį apie tai kalbėjomės su Prezidentu Barack Obama. Kalbėjomės apie išsūkius Baltijos valstybėms, Kiprui ir t. t. Žinoma, prasidėjus Ukrainos įvykiams, Krymo problemoms, tenka skirti vis daugiau laiko Lietuvos problemoms. Neseniai surengėme JAV viceprezidento Joe Biden vizitą.

– JAV Kongreso nariai perspėjo, kad Rusija gali kėsintis į Baltijos šalių teritorijas. Kiek, jūsų nuomone, šis pavojus realus?

– Į Rusijos veiksmus reikia žiūrėti platesniame kontekste. Ne veltui B. Obama prieš keletą dienų garsiai pareiškė, kad Rusija pažeidžia daugybę tarptautinių normų ir susitarimų. Pasaulio bendruomenei tai nepriimtina. Tiesą sakant, politikų kalbas reikia vertinti atsargiai. Perspėjimų tikslas neturi būti baimės kurstymas. Atvirkščiai, JAV viceprezidentas savo vizito metu kaip tik nuramino lietuvius, dar sykį patikindamas, kad Jungtinės Valstijos tvirtai laikosi NATO aljansui duoto pažado ir palaiko vadinamąjį 5-ąjį straipsnį, garantuojantį visų NATO narių saugumą ir bendrą atkirtį, kilus pavojui bet kurio vieno nario saugumui.

– Prezidentas B. Obama pareiškė, kad JAV neketina ginklu atsakyti į Krymo užgrobimą. Bus apsiribota ekonominėmis ir politinėmis priemonėmis. Ar, jūsų nuomone, to pakanka sustabdyti agresyvius Rusijos planus?

– Turime aiškiai suvokti, kad ginklu Ukrainos problemų neišspręsimė. Vienintelis mažiausiai pavojingas būdas – derybos ir diskusijos. Mes Rusijai siūlome išeities kelius. Tačiau jeigu ji ir toliau nenorės priimti pasiūlymų, mes būsimė priversti veikti per finansinius svertus. Ir jie bus gana veiksmingi. Jau įsigaliojo finansinės sankcijos Rusijos valdžios atstovams, prezidento V. Putino aplinkai. Nesiekiamo, kad Rusija stotų į derybas su Jungtinėmis Valstijomis, o kad pradėtų civilizuotą kalbą su Ukraina. Rusija turi suvokti, kad ji nėra vienintelė pasaulio galybė.

– Ar tokia pat reakcija – tik politinės ir ekonominės priemonės – būtų ir Lietuvos, ES narės, NATO narės, užpuolimo atveju?

– Lietuva, būdama NATO narė, turi aiškas saugumo garantijas. Ne tik iš Jungtinių Valstijų, bet iš visų aljanso narių. Drauge noriu pabrėžti, kad mūsų šalis turi ir išipareigojimų. Šiandien Lietuva pagal krašto apsaugai ir gynybai skiriamas lėšas lenkia tik Liuksemburgą. Ir nevykdo duotų pažadų – 2 proc. nuo biudžeto.

– JAV ne kartą rodė palankumo ženklus V. Putinui, su juo neretai bendraudavo kone bičiuliškai. Kaip šis požiūris ir santykiai pasikeitė po Ukrainos įvykių?

– Su Rusija ir jos vadovais mus siejo dalykiniai santykiai. Dirbo mūsų prezidentų suburtos komisijos, kurios bendradarbiavo įvairiausiais klausimais – nuo mokslo, inovacijų, iki ekonominių ir tarptautinio saugumo problemų. Kai kuriose srityse darbą atlikome tikrai pagirtinai. Glaudžiai bendradarbiavome sprendami Sirijos karinio konflikto padarinius ir pan. Tačiau įvykiai Ukrainoje, be abejo, turėjo įtakos mūsų santykiams. Pristabdėme kontaktus kai kuriose srityse, nes šiuo metu nesame par-

terneriai, besivadovaujantys vienosdomis vertybėmis. Kita vertus, tai nereiškia, kad neturime drauge spręsti pasaulinių klausimų.

– Vis garsiau kalbama, kad į Europą sugrįžo šaltojo karo laikai. Kokią išeitį matote iš šios padėties, jei Rusija ne tik nenusileis dėl Krymo okupacijos, bet dar ir aštrins padėtį? Ar pasaulis nestovi ant trečiojo pasaulinio karo slenksčio?

– Nepasakyčiau, kad tai yra trečiojo pasaulinio karo užuomazgos. Tiesiog viena šalis nori pati spręsti savo ateitį ir likimą. Ir mes nekalbame apie pasirinkimą būti Rusijos ar Amerikos glėbyje. Ir tai – ne apie didžiųjų šalių įtakos sferas. Mes kalbame apie valstybės ir visuomenės teisę rinktis savo vystymosi kelią. Ir, padedant socialiniams tinklams, apie tai žino visas pasaulis.

– Rusija parodė savo tamsiąją veido pusę, bet nesiliauja savęs vadinti demokratine valstybe. Kokią regite Rusijos ateitį?

– Pataisyčiau, ne Rusija, o ponas V. Putinas parodė savo tamsiąją pusę. Apie visą Rusiją to tikrai nepasakyčiau. Vertinant objektyviai, Rusija yra silpsianti galybė. Dabar tai ne pasaulio didvalstybė, o geriausiu atveju, regiono. Rusija neinvestuoja į savo žmonių gerovę, iš esmės neinvestuoja į technologijas, netgi naftos gavybos sektoriuje. Todėl šios šalies, kaip modernios ir inovatyvios valstybės, ateitis kelia rimtų abejonių. Vien pernai, dar prieš ekonominių sankcijų įvedimą, Rusija prarado apie 70 mlrd. dolerių investicijų. Užsienio verslas nenori investuoti į tokią šalį, atsiima pinigus ir nukreipia kitur. Tad, galvodama apie šalies ateitį, Rusijos valdžia pati turi nuspręsti, ar jai reikalingos tos investicijos ir inovacijos.

– Rusija – nuolatinės įtampos šaltinis Lietuvai, kita vertus, ir svarbi ekonominė partnerė. Nuo jos labai priklauso mūsų ekonomikos padėtis. Kaip šiuo atveju turėtų elgtis Lietuva, kad iš dvišalių santykių gautų kuo daugiau naudos?

– Lietuva pasirinko Europos Sąjungą. Ir iš to gauna apčiuopiamos naudos. Lietuva kuria tinklus, leisiančius jai išsivaduoti nuo rusiškų dujų priklausomybės. Tad abejočiau, ar Lietuvos ekonomika yra ypač priklausoma nuo Rusijos. Nepamirškime, kad jau kitamet jūsų šalis taps euro zonos nare. Tai aiškus pasirinkimas tarp Rytų ir Vakarų.

– Lietuva jaučia didžiulę ES ekonominę paramą. Ar JAV taip pat žymiai padeda Lietuvai ekonomine prasme? Ir – ar privalo mums padėti?

– Jungtinės Valstijos prisideda prie paramos, tačiau vienai sparčiausiai augančių ES valstybių pakanka ir milijardinių europinių injekcijų. Lietuvą mes daugiau remiame bendradarbiaudami krašto gynybos srityje, ne ekonomikoje.

– Lietuvoje aktyviai veikia Rusijos propaganda. Tai turi įtakos kai kurių lietuvių nuomonei mūsų valstybei esminiais klausimais. Kaip Lietuva gali apsiginti šiame informaciniame kare?

– Mane labai stebina duomenys, kad maždaug pusė Lietuvoje retransliuojamų televizijos laidų yra rusų kalba. Pati šalis tarsi suteikia plačią tribūną Rusijos propagandai. Manau, privačios ir valstybinės bendrovės, formuojančios programų paketą, turėtų susimąstyti. Kalbant apie propagandinį karą, sakyčiau, kad iš Rusijos pusės tai yra tik melo tinklas. Gerai tik, kad Vakaruose jau suvokiami, pagarsinami ir argumentuotai atremiami Rusijos veiklos metodai.

– Tarptautinėje erdvėje audringas diskusijas pastaraisiais metais kėlė CŽV kalėjimo Lietuvoje, kuriame esą buvo kalinami įtariamieji teroristai iš Afganistano, Pakistano ir kitų valstybių, skandalas. Kaip jūs pakomentuotumėte šią situaciją?

Deborah Ann McCarthy

– Šioje istorijoje buvo labai daug spekuliacijų ir gandų. Nemanau, kad galėčiau plačiau šiuos gandus komentuoti.

– Ar sekate Lietuvoje prasidėjusią prezidento rinkimų kampaniją? Kokie jūsų santykiai su dabartine šalies Prezidente Dalia Grybauskaite?

– Be abejonės, sekame. Sakyčiau, ši kampanija, kaip ir, beje, kampanijos kitose šalyse, kuriose man teko dirbti, yra tikrai įdomi. Mūsų santykiai su D. Grybauskaite – puikūs. Mūsų požiūriai daugeliu atžvilgiu sutampa.

– Keletą pastarųjų metų Lietuvos visuomenės aistras kaitino ir vadinamoji pedofilijos byla. Šiuo metu viena pagrindinių šios istorijos veikėjų, Seimo narė Neringa Vencienė, pasitraukė į JAV. Ar JAV prisidės prie Lietuvos teisėsaugos pastangų ją apklausti?

– JAV ambasada nekomentuoja vykstančių tyrimų.

– Neseniai kilo skandalas dėl pasaulinio garso akordeonisto iš Lietuvos Martyno Levickio, kuris nuvyko į JAV turėdamas turistinę vizą, tačiau po ilgai trukusių apklausų buvo išsiųstas iš Jungtinių Valstijų. Taip buvo sužlugdytas muzikanto reklamos turas Amerikoje. Kuo tai paaiškintumėte?

– Lietuvos piliečiai gali naudotis kelionių į JAV supaprastinimo programa, kuri leidžia keliauti į Jungtines Valstijas be vizos ir būti šalyje ne ilgiau kaip 90 dienų tais atvejais, kai keliaujama turistiniais ir tam tikrais verslo tikslais.

Kalbant apie muzikantus, net jeigu profesionalus muzikantas negauna už tai atlygio, jis negali rengti viešų pasirodymų Jungtinėse Valstijose tuo atveju, jeigu keliauja be vizos pagal kelionių į JAV supaprastinimo programą. Šis reikalavimas galioja ir labdaros tikslais rengiamiems pasirodymams ar koncertams.

Mes negalime komentuoti individualių atvejų, tačiau primygtinai skatiname visus, planuojančius kelionę į JAV, apsilankyti interneto svetainėse travel.state.gov arba usvisas. state.gov ir pasinaudoti naujai įdiegta aplikacija „Visa Wizard“, suteikiančia daugiau informacijos.

– Kodėl Jungtinėse Valstijose jau kuris laikas uždaromos lietuviškos bažnyčios, kurios, beje, statytos už vietos lietuvių bendruomenių pinigų?

– Daugelis parapijų JAV keičiasi, jungiasi tarpusavyje ir uždaro bažnyčias dėl kunigų trūkumo, demografinių pokyčių ir mažėjančio finansavimo. Dėl atskirų atvejų komentaro pasiūlyčiau kreiptis į konkrečias vyskupijas, tačiau galima būtų pateikti vieną pavyzdį – lietuviška Šv. Antano bažnyčia Detroite, įkurta 1920 m., yra viena iš uždaromų bažnyčių, nes joje liko tik 34 parapijiečiai.

Kanados lietuvis buvo per žingsnį nuo NCAA „Final Four” turnyro

DAINIUS RUŽEVIČIUS

Lietuvių kilmės krepšininkas Nikolas Stauskas buvo visiškai arti savo išsvajoto tikslo pakartoti praėjusių metų pasiekimą krepšinio aikštelėje. 20-ėčio Kanados lietuvis vedama Michigano „Wolverins” NCAA studentų lygos turnyro ketvirtfinalyje praėjusį sekmadienį, kovo 30 d., 72:75 turėjo pripažinti University of Kentucky pranašumą ir tuo pačiu baigė šio sezono varžybas.

Esant lygiam rezultatui (72:72), varžovai pergalingą tritaškį metimą pelnė iki rungtynių pabaigos likus žaisti vos 2,6 sekundes. N. Stauskas per šį likusį laiką dar bandė išgelbėti rungtynes atakuodamas iš aikštės vidurio, deja, šis tolumas metimas tikslo nepasiekė...

Kaip jau tapo įprasta, N. Stauskas buvo rezultatyviausias „Wolverins” komandos žaidėjas: 198 cm ūgio puolėjas surinko trečdalį komandos pelnytų taškų – 24 bei atliko 3 rezultatyvius perdavimus.

NCAA „March Madness” („Kovo beprotybės”) aštuntfinalio varžybose kovo 28 d. Michigano krepšininkai po dramatiškos kovos 73:71 privertė pasiduoti Tennessee komandai, o 14 taškų pelnęs N. Stauskas buvo antras pagal rezultatyvumą savo komandos žaidėjas.

Prieš tai, baigiamajame NCAA turnyre Michigano „Wolverins” komanda 57:40 sudorojo South Carolinos Woffordo universiteto penketuką, o po to, NCAA 1/32 varžybose, neturėjo didelių sunkumų ir rungtyniaujant su

Texaso „Mercer” komanda, kurią nugalėjo – 79:65. Ir šiose dvejose rungtynėse N. Stauskas, atitinkamai surinkęs 15 ir 17 (8 rezultatyvūs perdavimai) taškų, buvo rezultatyviausias savo komandos žaidėjas.

Puikią sportinę formą demonstruojantis antrakursis krepšininkas, turintis dvi (Kanados ir Lietuvos) pilietības, sulaukė pelnyto JAV krepšinio specialistų įvertinimo – jis atsiėmė „Big Ten” lygos geriausio žaidėjo prizą.

Priminsime, kad praėjusiais metais, savo debutiniame studijų sezone N. Stauskas kartu su „Wolverins” komanda nužingsniavo iki NCAA „Final Four” turnyro kovų. Čia, „March Madness” pusfinalio rungtynėse Michigano krepšininkai 79:59 įveikė Floridos „Gators” komandą, tačiau finale

J. Grigaičio nuotr.

N. Stauskui pranašaujama šviesi krepšinio ateitis. Dar šiemet lietuvių kilmės krepšininkas gali praverti NBA duris.

76:92 turėjo pripažinti Louisville „Cardinals” krepšininkų pranašumą.

Pažymėtina, kad II kurso Michigano universiteto studentui N. Stauskui jau šiemet pranašaujamas šaukimas NBA naujokų biržoje.

Apie tai, kokios yra Kanados lietuvių galimybės rungtyniauti stipriausioje pasaulio krepšinio lygoje, ar šis perspektyvus krepšininkas apsisilks Lietuvos rinktinės marškinėlius, skaitykite šeštadieniniame „Draugo” numeryje.

Paminėta Lietuvos nepriklausomybė

VIDA SAKEVIČIŪTĖ

Sekmadienis, kovo 9 d., Čikagoje išaušo saulėtas ir šaltas. Pavasarėjancio oro požymiai – tirpsiantys sniego kalneliai bei ištirpusio sniego balos. Po sunkios bei ilgos žiemos gamta pradeda atsigausti. Tą dieną žmonės rinkosi į šv. Mišias Švč. M. Marijos Gimimo bažnyčioje, kurioje meldėsi Dievui, dėkodami už Lietuvai duotą laisvę. Iškilmingose šv. Mišiose dalyvavo Čikagos ir apylinkių šauliai su vėliavomis. Šv. Mišias atnašavo kun. Gediminas Keršys ir pasakė tai dienai pritaikytą pamokslą. Solistės Nidos Grigalavičiūtės balsas jautriai aidėjo per bažnyčią, jai giedant „Ave Maria”.

Po šv. Mišių žmonės rinkosi į parapijos salę, kur vyko JAV Lietuvių Bendruomenės Marquette Parko apylinkės rengiamas Nepriklausomybės minėjimas. Salė buvo gražiai papuošta: baltos staltiesės, gėlės su trispalviais kaspiniais.

Minėjimą pradėjo Apylinkės pirmininkė Aušrelė Sakalaitė. Visi atstoję sugiedojo Amerikos ir Lietuvos himnus. Iškilmingą minėjimą vedė Vida Sakevičiūtė. Ji pakvietė parapijos kleboną kun. Jaunių Kelpšą sukalbėti invokaciją. Po to susirinkusius pasveikino Lietuvos Respublikos generalinis konsulas Čikagoje Marijus Gudynas bei ragino palaikyti Ukrainos siekius.

Vilma Jarulienė perskaitė ištrauką iš Nepriklausomybės atkūrimo akto.

Po to sekė šventės prelegento, advokato Povilo Žumbakio paskaita. Jis apžvelgė Nepriklausomybės atkūrimo kelią – kas vyko užkulisiuose besiruošiant sugrąžinti Lietuvą į laisvą kraštą draugiją. Jis pasidžiaugė, kad Čikagoje darbuojasi ypatinga asmenybė, generalinis konsulas Marijus Gudynas, kuris labai dažnai atsiveda į renginius visą šeimą. Prelegentas kalbėjo ir apie šių dienų įvykius Ukrainoje ir kvietė prisidėti prie Ukrainos kovos, kreipiantis į Kongreso rūmų atstovus.

Meninę dalį pradėjo Aldona Krištolaitis. Ji padėkavo Janinos Degutytės eilėraščių „Lietuvai”.

Ši šventinį minėjimą savo muzika praturtino sol. Nida Grigalavičiūtė ir vargonininkė Jūratė Lukminienė. Gražios melodijos, jautrūs žodžiai, skambus solistės balsas sužavėjo klausytojus. Po šiltų plojimų meninės programos atlikėjos susirinkusius ir minėjimą pradžiugino visų mėgstama daina – „Lietuva”. Pabaigoje visi dalyviai atstoję sugiedojo „Lietuva brangi”.

Programai pasibaigus, klebonas kun. Jaunių Kelpšas pakvietė visus pabendrauti prie vaišių stalo. Svečiai dar ilgai nesiskirstė – maloniai nuiteikti įdomios paskaitos ir susižavėję muzikine programa.

Savaitgalis šeimoms

Gegužės 2–4 dienomis Lemonte, Ateitininkų namuose ir Pal. Jurgio Matulaičio misijoje vyks renginiai, pokalbiai ir šventės Šeimų metų proga. JAV lietuvių katalikų sielovados konferencija labiausiai skiriama vaikus auginančioms šeimoms, tačiau kviečiama dalyvauti ir platesnė visuomenė, taip pat atvyks atstovų iš kitų vietovių bei parapijų. Prel. Edmundas Putrimas, Lietuvos vyskupų konferencijos delegatas užsienio lietuviams katalikams, pasidalins savo išpūdžiais iš kelionių po lietuvių katalikų bendruomenes visuose žemynuose. Pagrindinei programai vadovaus dr. Aldona Lingertaitienė iš Bostono.

Pentadienį, gegužės 2 d., 7 val. vak. Matulaičio misijos bažnyčioje giesmių, skaitinių ir maldos vakaras su Pacek šeima, grojančia ir giedančia Švč. Mergelės Marijos Gimimo (Marquette Parko) bažnyčioje.

Gegužės 3 d., šeštadienį, 9 val. r. Ateitininkų namuose registracija. Tuo pat metu prasideda tėvų, auklėtojų, mokytojų užsiėmimai su dr. Lingertaitiene, Bostone dėstančią sielovada, dirbančia su studentais, daug metų vadovavusia vaikų bei jaunimo stovyklose. Čia bus aptariami būdai puoselėti tikėjimą šeimoje, remiantis ir dalyvių pasisakymais, ir duomenimis, žiemą surinktais iš tėvų bei šeimų apklausos Lemonte ir Čikagoje. Tikimasi, kad į lituanistinę mokyklą savo vaikus atvežę tėveliai rytą galės praleisti šiame užsiėmime ir aptarti savo suvokimą apie tikėjimą, Bažnyčią, papročius ir siekius.

Konferenciją pajavairins pranešimai žodžiu ir vaizdais iš kitų vietovių bei parapijų, kaip kiekviename šių saskrydžių pasidalinti patirtimi bei planais. Ypatingas dėmesys bus skiriamas šeimoms ir šeimų klausimams bažnyčioje tema „Tikėjimas – šeimos gyvastis”. Popietinė programa baigiasi apie 5 val. p. p.

Vakare Ateitininkų namuose vyks Audros Kubiliūtės vadovaujamas „žaidimų vakaras” šeimoms, primenantis panašias programas šeimų vasaros stovyklose. Čia dalyvaus tėvai, vaikai, kiti žmonės, linkę maloniai ir naudingai praleisti vakarą.

Sekmadienį, gegužės 4 d., 9 val. r. Palaimintojo J. Matulaičio bažnyčioje (kaip ir kiekvieną pirmą mėnesio sekmadienį) – „Vaikų Mišios”. Jų metu giedos Dariaus Polikaicio vadovaujamas „Vyturio” vaikų choras, pamokslas bus pritaikytas šeimoms. Kviečiame visus susidomėjusius gaučiai dalyvauti konferencijoje.

Išankstinė registracija (užsisakyti vietą bei užkandį) – Matulaičio misijoje tel. 630-257-5613, arba el. paštu: matulaitismission@sbcglobal.net. darbo valandomis.

Darius Juodis: Sovietų saugumas buvo biurokratinis aparatas

Nors nepriklausomai Lietuvai jau per dvidešimt, bet sovietinio saugumo veikla okupacijos metais aktualumo nepraranda iki šiol. Žurnalistai tyrinėja politinių veikėjų biografijas, mokslininkai – sovietinę sistemą, kurios svarbi dalis buvo KGB. Šią temą tęsia ir „Draugas“, kreipęsis į Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Istorinių tyrimų programų skyriaus vyriausiąjį specialistą Darių Juodį, kuris rengia daktaro disertaciją tema „Sovietų saugumo veikla prieš lietuvių išeiviją 1945–1991 m.“

– Kodėl savo daktarinei disertacijai pasirinkote tokią temą?

– Baigęs magistro studijas pradėjau domėtis išeivija ir man parūpo, kaip sovietinė sistema žvelgė į išeiviją, kaip sovietinės institucijos, tarp jų ir slaptosios – sovietų saugumas – bandė įtakoti išeiviją, kaip formavo agentūrinių tinklą ir pan.

– Kada sovietai pradėjo domėtis lietuvių išeivija?

– Sovietų, įvardinkim Lietuvos komunistų partijos, domėjimasis sustiprėjo Antrojo pasaulinio karo metais. Kodėl? JAV buvo sovietų sąjungininkė, o didelė dalis išeivijos buvo aiškiai antisovietinė ir kategoriškai nepripažino 1940 m. okupacijos. Tik nedidelė dalis, dažniausiai JAV lietuvių komunistai, palaikė sovietinę pusę. Taigi sovietai ėmė stiprinti prokomunistiškai nusiteikusių lietuvių dalį, remti ją propagandine medžiaga ir moraliai. Po karo prasidėjo ir materialus rėmimas (pvz., Lietuvoje išleisdavo jų kūrinius). O tie prokomunistiškai nusiteikę, vadinę save pažangiaisiais, išeiviai nelabai žinojo sovietinės Lietuvos realijų. Jiems tiesiog buvo artima sovietinė idėja, jie siekė komunizmo, socialinės gerovės, o Sovietų Lietuvoje būk tai jau buvo padaryta. Vienintelis Antanas Bimba 1945 m. buvo išleistas į Lietuvą. Bet ir jis buvo sunkiai kontroliuojamas. Imta tikrinti jo laiškus, pradėta jį sekti. Pacituosiu iš atminties: jis lankėsi Kauno universitete ir akademinėi visuomenei skaitė paskaitą. Iš auditorijos jam buvo užduotas klausimas: už kokią jūs Lietuvą? Atsakymas toks: aš už Lietuvą be ponų, ubagų ir be blusų. O replika iš salės: pas mus yra ir ponai, ir ubagai, ir blusos. Prie jo kažkas prieina ir kažką pasako, o saugumas viską fiksuoja. Jis nuvyksta į Biržus, pas savo gimines. Vėl neaiškūs santykiai... Jo ir tarsi negalėjo kontroliuoti, ir nenorėjo paleisti laisvai važinėti. Pirmąjį pokarinį dešimtmetį daugiau nieko nebeįsileido, nors kai kurie lietuviai ir norėjo atvykti pažiūrėti Tarybų Lietuvos. Tik Chruščiovo laikais pradėjo vykti delegacijos.

Įdomus faktas, kad Komunistų partija saugumui uždraudė suiminėti vadinamųjų pažangiųjų lietuvių gimines Lietuvoje be suderinimo su LKP CK, kad nepaaiškėtų, jog Lietuvoje vyksta represijos. Ir karo metu, ir po karo deportacijos sovietams buvo slapta tema, todėl „pažangieji“ bandė neigti, kad vyksta deportacijos, jie kalbėjo, kad ištremti tik Hitlerio šalininkai. O jeigu bus tremiami jų giminės, paaiškės tikroji padėtis, ir propagandiškai tai būtų didelis pralaimėjimas.

– Kaip sovietų dėmesys išeivijai vystėsi – kaip prasiėjo, kaip vyko ir kuo baigėsi 1990 m.?

– Galima išskirti kelis etapus. Karo metais buvo ieškoma sąjungininkų Vakaruose. Pokario metais sovietams neprognozuotas reiškinys buvo tai, kad Vakaruose, Vokietijoje, atsirado tiek daug karo pabėgėlių, kurie bėgo nuo ateinančios sovietų valdžios. Pirmiausia buvo bandoma skatinti repatriaciją, kad pasitraukusieji grįžtų ir netgi bandyta išsireikalausti gražinti prievartiniu būdu, bet Vakarų sąjungininkai tam nepritarė. Todėl masinės prievartinės akcijos nebuvo, tik iš Švedijos buvo gražinti Lietuvos policijos bataliono kariai, bet jų nebuvo daug. Kai tai nepavyko, pradėta veikti tarp pasilikusiųjų Vakaruose. Sovietų saugumas iki 1946 m. ėmė vykdyti neva karo nusikaltėlių paiešką. 1945 m. gegužės mėn., ką tik pasibaigus karui, į Vokietiją išvyko

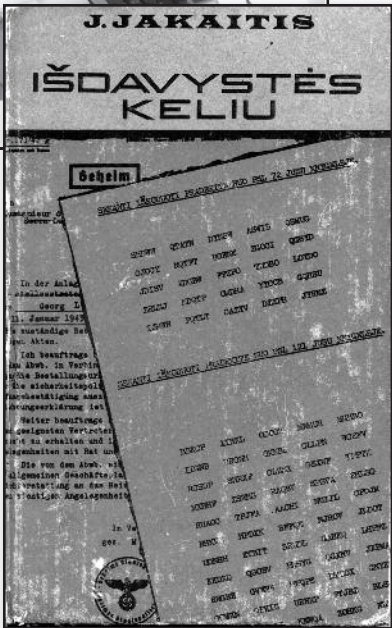
Darius Juodis

saugumo operatyvinė grupė, kuri suiminėjo visus lietuvius, papuolančius į jų rankas. Žinomiausias atvejis yra buvusio generalinio tarėjo vokiečių okupacijos metais Petro Kubiliūno pagrobimas. Jis buvo išviliotas iš namų, užmigdytas ir pervežtas į sovietinę zoną, vėliau Sovietų Sąjungoje nuteistas mirties bausme. Toks grubus atvejis buvo bene vienintelis. Planuota suimti Povilą Plechavičių, parsivilioti Stasį Raštikį, bet nepavyko. Vėliau, išibėgėjus „šaltajam karui“, pasikeitė ir priešininkas – juo tapo ne tiek Vokietijos nacių likučiai, bet jau amerikiečiai ir anglai. Visos išeivių organizacijos imtos kaltinti, kad jos bendradarbiauja su priešininkų žvalgybomis ir yra jų žvalgybų įrankis.

Kokios saugumo sistemos naudojamos kovos priemonės? Per visą laikotarpį, nesvarbu, ar 1946, ar 1991 m., buvo vykdomas informacijos rinkimas. Norima žinoti, kas vyksta. Reikia pripažinti, kad sovietiniai analitikai nebuvo geri prognozuotojai, ir sovietų veiksmai netapdavo efektyvūs. Taigi apie padėtį ne visada žinota. Pirmaisiais pokariniiais metais stengtasi tarp išeivių formuoti agentūrinių tinklą, nes buvo palankios sąlygos – būryje žmonės nepastebės, kaip atsirado kažkas naujas. Taip 1945 m. buvo užverbuoti artimi VLIK'ui žmonės. Vienas agentas netgi išvogė VLIK'o archyvą ir parvežė į Sovietų Lietuvą. Mes šiandien žinom šį faktą, bet pačio archyvo neturim ir kas jame buvo, nežinom. Agentas, tai atlikęs, prieškario Lietuvoje buvo tarnavęs policijoje ir, matyt, turėjo pasitikėjimą tarp išeivių. Jis grįžo į Lietuvą.

Šeštajame dešimtmetyje saugumas į užsienį bando siųsti savo žmones „su legendomis“, neva pagrindžio atstovus. Pagrindininkas pereina į Vakarus su žinia. Buvo pasinaudota vokiečių repatriacija. Reikia pripažinti, kad didžioji tokių žmonių dalis patekusi į Vakarus nutraukė ryšius, pasinaudojo pačiais sovietais, nors Lietuvoje jau buvo patikrinti ir sovietams pasitarnavę. Patekę į laisvę jie nustojo dirbti. Bet ir tokių atvejų nebuvo labai daug – skaičiuojame dešimtimis, tiesa, gal ne visus atvejus dar žinome. Taigi rezultatai gana menki.

Dar vienas vadinamosios sovietų kovos tikslas buvo perimti partizanų ryšius su Vakarais ir siųsti savo informaciją. Jiems palankus laikas užsimezga 1946 m., kai į Lietuvą antrą kartą grįžta Jonas Deksnys, turintis daug ambicijų vadovauti pagrindžiui ne tik Lietuvoje, bet ir Vakaruose. Atvykęs į Lietuvą jisai papuola į saugumo agento Ažuolo (partizanų vadinamo Ereliu Juozo Markulio) įtaką. Jis grįžta į Vakarus dar neužverbuotas, saugumas išsiunčia jį išsiaiškinti, kaip Lenkijoje veikia ryšių kanalas. Tas kanalas jiems reikalingas pasiųsti savo informaciją. Tik 1947 m., į Vakarus išėjus Juozui Lukšai, tas ryšių kanalas saugumui irgi subyra. Bet tuo viskas nesibaigia, 1949 m. J. Deksnys grįžta, vos įžengęs su savo grupe papuola į saugumo rankas. Per tą kanalą į Vakarus siunčiama informacija apie kažkokį neva egzistuojantį Lietuvoje pagrindžio centrą. Iš ten jam siunčiama parama. Tai visiška dezinformacija. VLIK'as šiuo kanalu netiki, bet kai kurie Švedijos lietuviai, netgi diplomatai, juo pasitiki. Tuo kanalu

siunčiama visiška dezinformacija, kad partizanų judėjimas LLKS – Lietuvos laisvės kovų sąjūdis – yra skaldytojas, kad negalima juo pasitikėti, o tikrasis partizanų centras yra BDPS (Bendrojo demokratinio pasipriešinimo sąjūdžio) prezidiumas. Keisčiausia, kad tuo patikėjo ne tik dalis lietuvių išeivijos, bet ir anglų žvalgyba, ji čia daugiausiai ir pralaimėjo. Ji nuo 1949 m. šešerius metus tuo klaidingu ryšiu naudojosi.

VLIK'ą buvo bandoma įvelti ir per kitą desantą, atvykusį 1951 m., Joną Skokauską. Tai buvo saugumo projektas kodiniu pavadinimu „Neman“. Per Joną Skokauską amerikiečių žvalgyba ir VLIK'as dezinformuojamas apie padėtį Lietuvoje. Iš Vakarų reakcijos matyti, kad tuo ryšiu lyg ir pasitikima, bet kartu ir nepasitikima. Tuo metu buvo bandoma įtikinti, kad partizanų vada, žinomi Vakaruose, jau pasidavė, tik mes likom kovotojai, mums reikia paramos pinigais. Taigi praktiškai nuo 1951 m. antrosios pusės Vakarai tikrosios padėties, kas vyksta Lietuvoje, nežinojo. Sovietų buvo persama mintis, kad partizanų kova – tai beprasmės žudynės, kad reikia legalizuotis ir priešintis pasyviai. O iš tikrųjų legalizavimąsi lydėjo areštas. Vakarams tokia idėja buvo priimtina – karas baigėsi, reikia taupyti gyvybes.

Reikia pasakyti, kad aktyvūs saugumo veiksmai išeivijos atžvilgiu tuo ir baigėsi. Vienas iš paskutiniųjų KGB aktyviųjų veiksmų buvo minėtas VLIK'o archyvo pagrobimas 1959 m. Saugumas naktį įsiveržia į VLIK'o būstinę Roitlingene, pagrobia archyvą ir išsiveža į savo teritoriją. 1953 m. buvo planuota fiziškai likviduoti dalį išeivijos veikėjų – Mykolą Krupavičių, Stasį Raštikį, Lietuvių Bendruomenės pirmininką Praną Zundę, bet planas nebuvo net pradėtas įgyvendinti. Stalinui mirus aktyvumo fazė pasibaigė. Prasidėjo propagandinių akcijų laikas – lietuviai pradeda atvažinėti į Lietuvą, juos čia seka, klausosi telefonų pokalbių, kontroliuoja jų ryšius, viešbučių kambariuose atlieka neviešas kratas. Žinoma, kai kurie atvykę išeiviai yra verbuojami, iš kai kurių informacija ištraukiama apgaulingu būdu. Ir propagandinis veiksmas – įvairių straipsnių, neva demaskuojančių išeiviją, skelbimas. Tai jau aštuntojo dešimtmečio veiksmai. Tas laikotarpis susijęs su Juozo Mikuckio knygos „Šioje ir anoje pusėje“ išleidimu; Vytauto Alseikos „Trys dešimtmečiai emigracijoje“ ir tokio Jakaičio, o iš tikrųjų saugumiečio majoro Golovinovo darbas „Išdavystės keliu“ (apie tai, kaip lietuviai išeiviai pradžioje buvo pasidavę vokiečiams, o vėliau – Amerikos žvalgybai; jie yra įrankiai prieš Tarybų Lietuvą; daugiausia dėmesio skiriama VLIK'ui). Tokioje literatūroje pateikiamas pusinis melas. Tikslas, kad išeivijoje prasidėtų tarpusavio kaltinimai, norėta sukelti erzelio. Tos knygos buvo platinamos Lietuvoje ir išeivijoje. Iš tiesų jos buvo paruoštos sovietinio saugumo, bet išleistos prisidengus autorių pavardėmis. Juozo Mikuckio (agento nuo 1940 m., dirbusio Vokietijoje ir buvusio artimo VLIK'ui taip pat ir Amerikoje) gyvo jau nebebuvo, grįžęs iš Vakarų jis mirė, taigi negalėjo paliudyti. Kiek ten buvo tikrų jo pranešimų ir kiek fantazijos, jau nebeatseksime.

Dar vienas sovietinio saugumo veiklos būdas buvo kompromitavimas tikrais arba išgalvotais faktais. Ką turiu omenyje? Pvz., norėta sukompromituoti vieną ar kitą veikėją kaip neva KGB agentą. Jeigu jis iš tikrųjų būtų agentas, jo tikrai nekompromituotų, laikytų paslapytyje. Rašomi kažkokie rašteliai, skleidžiami gandai. Kaip agentus buvo bandoma kompromituoti VLIK'o pirmininką Kęstutį Valiūną, bandyta kompromituoti Vaclovą Sidzikauską arba vėliau išvažiavusį Tomą Venclovą. Buvo siekiama sėti nepasitikėjimą tuo žmogumi Vakaruose.

Ir dar buvo ieškoma asmenų, kurie dalyvavo Holokauste Antrojo pasaulinio karo metais ir buvo

Ar Kristijono Donelaičio puoselėtos vertybės svarbios šiuolaikiniam žmogui?

Musninkų A. Petrulio gimnazija

Kiekvienais metais Musninkų Alfonso Petrulio gimnazijoje rengiamas geriausio rašinio konkursas. Šio konkurso mecenatė – Marija Remienė. Šiemet geriausiu buvo pripažintas III kl. mokinio **Jono Chmeliausko** rašinys

Kristijonas Donelaitis yra lietuvių nacionalinės literatūros pradininkas, sukūręs pirmąjį meninį kūrinį – poemą „Metai“, patį garsiausią ir vieną reikšmingiausių vi-soje lietuvių literatūros istorijoje. Kūrinyje autorius vaizduoja XVIII a. lietuvininkų gyvenimą Mažajoje Lietuvoje. Poemoje išsakomi pamokymai, skatinama laikytis moralinių vertybių.

Žmogaus gyvenimas yra pilnavertis tada, kai jis laikosi moralinių principų, amžinųjų vertybių. Didžiausios blogybės yra tinginystė, apsileidimas ir tautinės savimonės praradimas. Vien jau „Metų“ parašymas gimtąja lietuvių kalba rodo Kristijono Donelaičio siekį puoselėti kalbą, kultūrą. Šiais laikais globalizacija, Vakarų ir Rytų kultūrų įtaka labai sumenkino mūsų savivertę, tautiškąsias vertybes. Donelaitis teigia, kad žmogus gyvena prasmingai, kai dirba. Darbas sukuria dvasinę ir materialinę gerovę. Tik dirbdami užsitikriname savo ateitį: „Nės be trūso Dievs mus išmaityt nežadėjo./ O tingėdami vis ir snausdami sviete netinkam.“ Šią vertybę reikėtų įsisąmoninti apatiškai nusiteikusiai

šiuolaikinės visuomenės daliai, kuri tik dejuoja, kad viskas blogai, o keisti nieko nesiruošia. Aš manau, kad svarbiausias Kristijono Donelaičio tikslas yra tas, kad mes pajustumė savo tautines ambicijas.

O kas „Metuose“ yra aktualu man, šiuolaikiniam dvidešimt pirmojo amžiaus žmogui? Man įdomiausi yra kūrinio veikėjai. Tai dorieji („viežlybieji“) ir nenaudėliai būrai. Kiekvienas iš jų turi savą vertybių sistemą. Pavyzdžiui, seniūnui Pričkui, Selmui, Krizui, Laurui, Enskiui svarbus yra darbštumas, pagarba kitam, o Dočiui, Slunkiui, Pelėdai ir Plaučiūnui – tinginystė, girtuoklystė ir apsileidimas. Kiekvieno veikėjo filosofiją galima pritaikyti sau ir kitiems mūsų visuomenės nariams. Man artimesni „viežlybieji“ būrai. Gyvendami pagal jų vertybių sistemą (darbštumą, pareiškumą, tvirtumą), šiuolaikinėje visuomenėje galime susikurti materialinę gerovę, siekti pripažinimo. Man labai patinka Selmo filosofija, kurioje teigiama, kad baudžiavos laikotarpiu žmonės puoselėjo savas tradicijas ir atvykėliai turėjo derintis prie vietinių. Mažosios Lietuvos būrams geriausi laikai buvo tada, „kai dar prūsai vokiškai kalbėt nemokėjo/ Ir nei kurpių, nei sopagų dar nepažino,/ Bet vyžas, kaip būrams reik, nešiodami gyrės.“ Aš turėčiau labiau vertinti savąją kultūrą, o ne vaikytis kitatautiškų madų ir tradicijų (Halloween, Valentino dienos šventimo, Vakarų popkultūros šlovinimo). K. Donelaičio sukurtų veikėjų vertybės yra svarbios, aktualios ir dabar.

Svarbiausia vertybė, kuri yra akcentuojama „Metuose“ – tai žmogaus gyvybė. XVIII amžiuje Prūsijoje buvo aktyvus pietistinis judėjimas. Jo pagrindinės idėjos buvo darbštumas, teisingumas, nusižeminimas ir lojalumas valdžiai. Jau ir tada buvo socialinė nelygybė, tačiau Kristijonas Donelaitis neskaitina būrų maištauti prieš ponus ir teisėtą valdžią. Jam svarbi paprasto žmogaus gyvybė. Žmogus turėtų būti labiausiai saugomas. Tačiau toks požiūris šiais laikais yra ne visiems priimtinas. Pavyzdžiui, dabartinė politinė situacija Ukrainoje rodo, kad žmogaus gyvybė yra menkai vertina-

ma. Tiek opozicija, tiek oficiali valdžia, dengdamasi skambiais lozungais, skatina žmones kovoti vieniems su kitais. Šaukliai, trokšdami valdžios, slepiasi už paprastų žmonių. Atrodytų, kad taip galėjo būti tik gilioje senovėje, o ne modernioje ir civilizuotoje šiuolaikinėje Europoje. Žmogus, jo gyvybė yra didžiausia vertybė. Be žmogaus neegzistuos niekas.

Gyvenimas mums suteikia dar vieną vertybę – išmintį. Išmintis palengvina mūsų gyvenimą, mūsų idėjos keičia pasaulį. Kristijonas Donelaitis „Metuose“ išaukštino žmogų, jo gebėjimus.

Kristijonas Donelaitis buvo aukštos moralės žmogus. Sudėję jo aprašytų „viežlybų“ būrų vertybes (Krizo darbštumą, Selmo religingumą, Lauro bei Pričkaus išmintį), matome idealų žmogų. Poeto aprašytos vertybės yra aktualios ir dabar. Jas galime vadinti amžinosiomis vertybėmis. Visi žmonės galėtų vadovautis Donelaičio aprašytomis vertybėmis, tačiau ne visi sugeba. Žmogaus dorovingumas ir tautiškumas visais laikais buvo pagrindiniai tautos išlikimo garantai. Vertybių besilaikantys žmonės yra verti didelės pagarbos. Kristijono Donelaičio aprašytos vertybės yra universalios ir svarbios ne tik dabar, bet bus aktualios ir tolimoje ateityje.

Į Lietuvą kviečiamas studijuoti gabus užsienio jaunimas

Siekiant skatinti studijų tarptautiškumą ir pritraukti į Lietuvą studijuoti gabius jaunuolius iš užsienio, valstybė skiria paramą magistrantūros studijoms. Šiemet studijų Lietuvoje finansavimo konkurse galės dalyvauti studentai iš devynių šalių bei lietuvių kilmės užsieniečiai. Prioritetas skiriamas asmenims, norintiems studijuoti fizinius, biomedicinos ir technologijos mokslus.

„Galvojant apie sėkmingą Lietuvos aukštojo mokslo ateitį, labai svarbu, kad užsienio studentai ne tik dalyvautų finansavimo konkurse, bet ir atvyktų studijuoti savo lešomis. Jaunų protų iš užsienio pritraukimas skatina tolesnius bendradarbiavimo ryšius ir leidžia Lietuvos aukštosios mokykloms tapti geriau matomomis globalioje studijų erdvėje“, – sako švietimo ir mokslo ministras Dainius Pavalkis.

Kaip pabrėžia švietimo ir mokslo ministras, skirdami paramą magistrantams iš užsienio įsitikinome, kad gabus jaunimas domisi studijomis Lietuvoje, pavyzdžiui, studentų iš Azerbaidžano nuo 2011 m., kai ši šalis buvo įtraukta į prioritetinį sąrašą, skaičius išaugo triskart, dauguma jų atvažiuoja studijuoti savo lešomis. Šiemet šalių sąrašą praplės Moldova, Kinija ir Uzbekistanas.

Į magistro studijas Lietuvos aukštosiose mokyklose įstojusiems užsieniečiams iš trečiųjų šalių teikiama dviejų rūšių parama: išmoka studijų kainai kompensuoti ir 1300 litų (10 BSI dydžio) stipendija.

2014 m. Švietimo ir mokslo ministerija numato skirti paramą 27 magistrantams užsieniečiams: dvylikai planuojama mokėti stipendiją, penkiolikai – stipendiją ir išmoką studijų kainai.

Atrenkant pretendentes bus vertinami bakalauro studijų rezultatai, studijų kalbos mokėjimas ir mokslo pasiekimai, taip pat motyvacija mokytis Lietuvoje, pateiktos rekomendacijos.

Siekiant pritraukti gabius užsienio protus parama gabiems magistrantams iš trečiųjų šalių teikiama jau ketvirtus metus, tam šiais metais skiriama apie 0,5 mln. litų. 2011–2013 m. ją gavo apie trisdešimt užsieniečių, studijuojančių Lietuvos aukštosiose mokyklose.

Konkrečius paramos gavėjų skaičius kasmet tvirtina švietimo ir mokslo ministras. Kiekvienais metais pagal Lietuvos aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo prioritetus Švietimo ir mokslo ministerija numato užsienio valstybes, kurių piliečiai gali pretenduoti į paramą, ir apie tai informuoja Lietuvos diplomatinės atstovybės.

Šiuo metu užsieniečiams Lietuvos aukštosios mokyklos siūlo studijuoti apie 90 programų – 41 profesinio bakalauro, 19 bakalauro ir 28 magistrantūros studijų programose, kuriose studijos vyksta anglų, rusų arba lenkų kalba.

Lietuvą studijoms pasirenka kasmet vis daugiau užsieniečių. 2013–2014 m. m. Lietuvos aukštosiose mokyklose studijuoja beveik 4 tūkst. studentų iš užsienio, iš jų daugiau kaip 700 studijuoja magistrantūros studijose.

Švietimo ir mokslo ministerijos info
E.p.info@smm.lt

Gimnazistas Jonas Chmeliauskas

Parengė Vitalius Zaikauskas

LIETUVA IR PASAULIS

Vokietijos naikintuvai oro erdvės apsaugai

Vilnius (BNS) – Vokietija siūlo atsiųsti iki šešių naikintuvų Baltijos šalių oro policijos misijai sustiprinti – apie tai bus paskelbta per NATO užsienio reikalų ministrų susitikimą Briuselyje balandžio 1–2 d. Jame dalyvaus ir Lietuvos užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius. Susitikime bus aptariami įvykiai Ukrainoje ir jų poveikis NATO prioritetams. Jungtinės Valstijos jau atsiuntė šešis papildomus F-15 naikintuvus į Lie-

tuva, padidindamos kontingentą iki dešimties. Didžioji Britanija, Prancūzija ir Danija taip pat pranešė esančios pasirengusios siųsti papildomus lėktuvus, kad sustiprintų būsimas kitas rotacijas. Baltijos šalių saugumu susirūpinta dėl Rusijos agresijos Ukrainoje, kai Maskva aneksavo Krymo regioną ir sutelkė dideles pajėgas prie rytinės Ukrainos sienos.

Pasirašytas partijų susitarimas didinti lėšas gynybai

Susitarimą inicijavo Prezidentė Dalia Grybauskaitė. Gedimino Savickio (ELTA) nuotr.

Vilnius (ELTA – Kovo 29 dieną Prezidentūroje septynių šalies politinių partijų vadovai pasirašė susitarimą padidinti šalies gynybos finansavimo iki 2 proc. nuo bendrojo vidaus produkto (BVP) iki 2020 metų. Šiuo metu gynybai skiriama 0,78 proc. nuo BVP, ir tai yra vienas mažiausių tarp NATO valstybių. Susitarimą inicijavo Prezidentė Dalia Grybauskaitė. Pasirašė visų svarbiausiųjų parlamentinių partijų atstovai. Kaip vienas didžiausių iššūkių Lietuvos saugumui susitarime įvardijama ir energetinė priklausomybė. Strateginis Lietuvos tikslas ir pasirašusiųjų politinių jėgų įsipareigojimas – kuo sparčiau integruotis į ES vidaus energetikos rinką ir įgyvendinti svar-

biausius energetinius projektus, pavyzdžiui, Suskystintų gamtinių dujų terminalas, Visagino atominė elektrinė, elektros jungtys su Švedija ir Lenkija. Taip pat pabrėžiama transporto sektoriaus stiprinimo svarba ir jo infrastruktūros vystymas – 2015 m. būtina užbaigti pirmąjį „Rail Baltica“ europinės vėžės tiesimo etapą. Visos politinės jėgos įsipareigojo vieningai stiprinti šalies informacinę gynybą – svarbu skatinti efektyvesnę Lietuvos žvalgybos ir kontržvalgybos tarnybų darbą, kad jos būtų pajėgios laiku užkirsti kelią bet kokiai ardomajai veiklai prieš Lietuvos valstybę. Lietuvos visuomenė turi būti reguliariai supažindinama su pagrindinėmis mūsų šaliai iškytančiomis grėsmėmis.

Partijos remis Visagino atominės elektrinės statybą

Vilnius (BNS) – Lietuvos parlamentinių politinių partijų vadovai kovo 29 dieną išsakė paramą Visagino atominės elektrinės ir suskystintų gamtinių dujų terminalo projektams. Susitarime dėl 2014–2020 metų užsienio, saugumo ir gynybos politikos strateginių gairių partijų vadovai sutarė šiuos projektus įgyvendinti „kiek įmanoma sparčiau“, o priklausomybę nuo dujų ir elektros importo įvardijo realia grėsme Lietuvos nacionaliniam saugumui. Dokumente teigiama, kad ilgus metus diskutuojamas atominės elektrinės projektas turi būti įgyvendintas „pagal su partneriais patobulintas finansavimo ir dalyvavimo projekte sąlygas“. Vyriausybė iki šiol nepaskelbė ga-

lutinio apsisprendimo, ar Lietuvoje bus statoma atominė elektrinė. Šis projektas buvo vystomas su Japonijos įmone „Hitachi“ ir Latvijos bei Estijos bendrovėmis, tačiau 2012 metų spalį nesulaukė paramos per patariamąjį referendumą. Suskystintų gamtinių dujų terminalui Lietuvoje yra tvirta politinė parama. Jis turėtų būti įrengtas iki metų pabaigos. Taip būtų panaikinta Rusijos dujų susivienijimo „Gazprom“ monopolija. Partijų susitarime pabrėžiama, kad iki dujų terminalo eksploatavimo pradžios į valstybės kontrolę turi būti perimtas magistralinis dujų tiekis. Partijos susitarime taip pat parėmė planus 2015 metais įsivesti eurą.

NSA sekė 122 valstybių ir vyriausybių vadovus

Washingtonas (ELTA) – JAV Nacionalinio saugumo agentūra (NSA) sekė 122 valstybių ir vyriausybių vadovus, praneša „Spiegel“, remdamasis buvusio amerikiečių žvalgybininko Edward Snowden duomenimis. Pasaulio vadovų sąrašą minimi Vokietijos kanclerė Angela Merkel, Baltarusijos prezidentas Aleksandras Lukašenka, Sirijos prezidentas Bashar al-Assad, kitų šalių vadovai. 122 numeriu nurodyta Julija Tymošenko, tuo laiku, kai buvo sudaromas sąrašas,ėjusi premjerės pareigas.

Kaip rašo žurnalas, A. Merkel sekimą sankcionavo JAV Užsienio žvalgybos priežiūros teismas. Šis faktas gali tapti svarbiu įkalčiu federalinei prokuratūrai, kuri ketina ištirti NSA šnipinėjimo Vokietijos teritorijoje aplinkybes. Skandalas, susijęs su NSA veikla Vokietijoje, kilo po to, kai 2013 m. spalį paaikškėjo, kad JAV specialiosios tarnybos ne tik šnipinėjo milijonus Vokietijos piliečių, bet ir klausėsi kanclerės A. Merkel telefono pokalbių.

NATO vadovaus buvęs Norvegijos premjeras

Briuselis (ELTA) – Buvęs Norvegijos ministras pirmininkas Jens Stoltenberg taps naujuoju NATO generalliniu sekretoriumi. Tai sužinota iš diplomatinio šaltinių Briuselyje. Oficialus pareiškimas gali būti paskelbtas jau netrukus. Šiuo metu NATO vadovauja danas Anders Fogh Rasmussen. 55-erių J. Stoltenberg beveik dešimtmetį vadovavo Norvegijos vyriausybei. J. Stoltenberg perims vadovavi-

mą NATO tvyrant įtampai su Rusija. Maskvai aneksavus Krymą, bendradarbiavimas tarp Briuselio ir Rusijos nutrūko. Naujosios NATO šalys Rytų Europoje ir pirmiausiai Baltijos valstybės baiminasi, kad Rusija gali mėginti užimti ir jas. Todėl jos ieško Aljanso paramos, kurią kiekvienai NATO narei užtikrina 5-asis straipsnis. A. F. Rasmussen kadencija tęsis iki rugsėjo pabaigos.

Kaliniam Kryme bus suteikta Rusijos pilietybė

Maskva (ELTA) – Rusija suteiks pilietybę kaliniam, laikomiems Krymo kalėjimuose. Toks sprendimas susijęs su tuo, kad Ukraina po Krymo atiskyrimo atsisakė priimti šiuos nuteistuosius į savo kalėjimus. Dėl Krymo kolonijų susidarė teisinė kolizija. Kaliniai nuteisti pagal Ukrainos baudžiamąjį kodeksą, nors dabar jie atsidūrė Rusijos teritorijoje. Vis dėlto Rusijos teismai jų bylų iš naujo nesvarstys: kaliniams bus suteikta pilietybė, bet bus paliktos jau pa-

skirtos bausmės. Kaip pažymėjo RF Visuomenės rūmų atstovai, kaliniai galės prašyti paleisti juos pirma laiko jau vadovaujantis Rusijos įstatymais. Federalinė bausmių vykdymo tarnyba jau pradėjo Krymo pataisos įstaigų integravimo procesą. Jos žinion perėjo dvi kolonijos, vienas tardymo izoliatorius ir vienas pataisos centras. Juose laikoma daugiau kaip 3 tūkstančiai nuteistųjų.

J. Kerry ir S. Lavrovo susitikime persilaužimo nepasiekta

Paryžius (ELTA) – JAV valstybės sekretoriaus John Kerry ir Rusijos užsienio reikalų ministro Sergejaus Lavrovo susitikime dėl Ukrainos persilaužimo nepasiekta. Tačiau pokalbiai Paryžiuje buvo „konstruktyvūs“, pareiškė S. Lavrovas. Jis patvirtino Maskvos reikalavimą, kad Ukraina taptų federacija. Tai esą yra „labai svarbus Ukrainos konstitucijos reformos elementas“. J. Kerry paragino Rusiją atitraukti savo dalinius nuo sienos su Ukraina. Kartu jis pareiškė, kad į bet kokius pokalbius dėl šalies ateities turėtų būti

įtraukta naujoji vadovybė Kijeve. „Neturi būti sprendimų dėl Ukrainos be Ukrainos“, – po maždaug keturias valandas trukusio susitikimo Prancūzijos sostinėje kalbėjo J. Kerry. Be to, reali pažanga Ukrainoje esą neįmanoma, jei iš pasienio nebus atitrauktos gausios Rusijos pajėgos. Rusija, pasak S. Lavrovo, ir toliau su JAV ieškos Ukrainos krizės sprendimo būdų. „Mūsų nuomonės dėl jos atsiradimo yra skirtingos, tačiau mes norime drauge ieškoti sąlyčio taškų padėčiai Ukrainoje normalizuoti“, – pabrėžė ministras.

Rusija vėl kaltina Latviją rusakalbių diskriminavimu

Maskva (ELTA) – Latvijos mokymų perėjimas prie visų dalykų dėstymo latvių kalba yra rusakalbių gyventojų diskriminavimas. Tai kovo 31 d. pareiškė Rusijos URM įgaliotinis žmogaus teisių, demokratijos ir teisės viršenybės klausimams Konstantinas Dolgovas. Kaip pranešė ministerijos atstovai, dėl Latvijos vyriausybės planų nuo 2018 metų visus dalykus dėstyti latvių kalba K. Dolgovas nusiuntė laiškus Europos Tarybos, ESBO ir ES žmogaus teisių gynimo struktūrų vadovy-

bei. Įgaliotinio nuomone, „šios iniciatyvos švietimo srityje yra dar vienas įrodymas, kad Latvijos valdžia tęsia diskriminacinę politiką, kuria siekiama prievarta asimiliuoti rusakalbius gyventojus ir sukurti Latvijoje monoetninę visuomenę“. „Laiškuose raginama padaryti reikiamą poveikį Latvijos valdžiai, kad būtų nutrauktas rusakalbių gyventojų diskriminavimas dėl tautybės ir kalbos“, – pažymėjo Rusijos URM atstovai.

ŠVENTADIENIS

Popiežius kelias į Šventąją Žemę

EPA nuotr.

Jau prieš keletą mėnesių buvo pranešta apie rengiamą Popiežiaus kelionę į Šventąją Žemę. Jau paskelbta jos oficiali programa. Pranciškus į Šventąją Žemę keliauja praėjus penkiems dešimtmečiams nuo pirmosios Pauliaus VI kelionės 1964 m. pradžioje ir jo susitikimo Jeruzalėje su tuometiniu Konstantinopolio patriarchu Atenagoru. Taip pat Pranciškaus kelionės metu numatytas susitikimas su dabartiniu patriarchu Baltramiejumi. Panašiai kaip Paulius VI prieš penkis dešimtmečius, ir Pranciškus savo kelionę pradės nuo apsilankymo Jordanijoje. Popiežiaus kelionė truks tris dienas – nuo gegužės 24 d. ryto iki gegužės 26 d. vakaro. Progaramoje trys valstybės – Jordanija, Palestina ir Izraelis.

Gegužės 24-osios rytą išskridęs iš Romos, Jordanijos sostinė Aamaną popiežiaus lėktuvas pasieks po vidudienio. Oficiali sutikimo ceremonija vyks Jordanijos karaliaus oficialioje rezidencijoje Amane. Po to numatytas privatus popiežiaus Pranciškaus pokalbis su Jordanijos valstybės vadovu ir kitais Jordanijos karalystės valdžios institucijų atstovais. Vėliau šv. Mišias aukos Amano stadione. Pirmosios kelionės dienos vakarą numatytas apsilankymas spėjamoje Jėzaus krikšto Jordane vietoje. Prie upės esančioje Jėzaus krikštui dedikuotoje bažnyčioje popiežius Pranciškus susitiks su pabėgėliais ir su neįgaliu jaunimu.

Gegužės 25-osios rytą atsisveikinęs su Jordanija, Popiežius sraigtasparniu atskris į Betliejų. Po oficialaus susitikimo numatytas ir asmenišką pokalbį su Palestinos valstybės vadovu. 11 val. r. aikštėje prie Gimimo bazilikos Šventasis Tėvas aukos Mišias. Po jų, Betliejaus pranciškonų vienuolyne Popiežius pietaus su Palestinos šeimų atstovais. Po pietų numatytas privatus vizitas Jėzaus Gimimo grotoje. Po to Pranciškus aplankys šalia Betliejaus jau daug dešimtmečių veikiančią Dheisheh pabėgėlių stovyklą, susitiks su jos gyventojais.

4 val. p. p. vietos laiku išskris į Izraelį. Tel Avivo Ben Gurion oro uoste vyks oficialios sutiktuvų iškilmės. Jeruzalėje Pranciškus susitiks su šia proga atvykusiu Konstantinopolio patriarchu Balt-ramiejumi – bus pasirašytas abiejų ganytojų bendras pareiškimas. 7 val. v. prasidės ekumeninis susitikimas Šventojo Kapo bazilikoje, toje pačioje vietoje, kur prieš 50 metų įvyko garsusis Pauliaus VI ir patriarcho Atenagoro susitikimas. Sekmadienio programą užbaigs vakarienė kartu su visais Jeruzalės patriarchais ir vyskupais.

Gegužės 26-osios rytą Popiežius aplankys vietinės musulmonų bendruomenės vadovą, Jeruzalės Didįjį muftiją. Numatytas Pranciškaus apsilankymas judaizmo išpažinėjams šventoje vietoje – prie Jeruzalės šventyklos griuvėsių vakarinės sienos, vadinamos Raudų siena. Priešpiet aplankys Yad Vashem holokausto aukų memorialą. Po to susitiks žydų aškenzių ir safardų tradicijų Didžiaisiais rabinais, vidudienį Popiežius aplankys Izraelio prezidentą, taip pat susitiks su vyriausybės vadovu. Pirmadienį po pietų numatytas dar vienas privatus Popiežiaus susitikimas su Konstantinopolio patriarchu, jo rezidencijoje prie Alyvų kalno ortodoksų bažnyčios. Getsemanės bažnyčioje Šventasis Tėvas susitiks su seminaristais, o po to kartu su Šventosios Žemės katalikų vyskupais aukos Mišias Paskutinės vakarienos menėje. Galiausiai, apie 8 val. v., Tel Avivo oro uoste atsisveikinęs su Izraeliu, Popiežius išskris į Romą, kurią pasieks apie 11 val. v.

Vatikano radijas

DATOS ir SUKAKTYS

Pirma balandžio savaitė

Kovo 31 d.

– 1596 m. gimė René Descartes, prancūzų filosofas, matematikas ir fizikas. Laikomas moderniosios filosofijos pradininku (mirė 1650 m.).

– 1727 m. mirė seras Isaac Newton, anglų fizikas, matematikas, astronomas, alchemikas, filosofas (gimė 1643 m.).

– 1732 m. gimė Franz Joseph Haydn, austrų kompozitorius, savo kūryboje įtvirtinęs sonatinį-simfoninį ciklą (mirė 1809 m.).

Haydn gimė Rorau kaime Austrijoje. Jo tėvas buvo karietų meistras, bet visa šeima, matyt, buvo muzikali, nes muzikantais tapo dar pora Joseph Haydn brolių. Būdamas aštuonerių, Haydn buvo pakviestas į Šv. Stepono katedros berniukų chorą, kuriame giedojo apie 10 metų (iki balso mutacijos). Ten jis mokėsi ne tik giedoti, bet ir groti smuiku bei klavyru. Vėliau Haydn gyveno vargingai, kol gavo kapelmeisterio darbą Esterhazų dvare Eizenštate.

– 1880 m. gimė Petras Kalpokas, dailininkas, profesorius (mirė 1945 m.).

– 1889 m. Paryžiuje baigtas statyti Eifelio bokštas.

– 1938 m. Lietuva užmezgė diplomatinis santykius su Lenkija.

– 2000 m. į Lietuvą atgabentas Lietuvos diplomatinės veiklos 1918–1944 metais archyvas.

Balandžio 1 d.

Tarptautinė melagių ir juokų diena.

– 1579 m. įsteigtas Vilniaus universitetas.

– 1936 m. gimė Marcelijus Teodoras Martinaitis, vienas žymiausių XX amžiaus lietuvių poetų, aktyvus Sąjūdžio veikėjas (mirė 2013 m.).

– 1992 m. mirė Jadvyga Čiurlionytė, Lietuvos etnomuzikologė, menotyros daktarė, profesorė, visuomenės veikėja (gimė 1898 m.).

– 2000 m. pasaulio dailiojo čiuožimo čempionate Nicoje (Prancūzija) Povilas Vanagas ir Margarita Drobiazko iškovojo bronzos medalius.

Balandžio 2 d.

Tarptautinė vaikų knygos diena švenčiama kartu su pasakų kūrėjo Hans Cristian Andersen gimtadieniu.

– 1725 m. gimė Giacomo Girolamo Casanova, italų nuotykių ieškotojas, avantiūristas, rašytojas (rašė prancūziškai). Savo klajones ir avantiūristinius nuotykius aprašė „Dienoraščiuose“, kuriuose atspindėjo ir rokoko

epochos papročius. Pagarsėjo kaip moterų suvedžiotojas; užkariavęs vieną moterį, gana greitai ją palikdavo, kadangi suvedžiojimas jam buvo svarbiau už pačią moterį (mirė 1798 m.).

– 1805 m. gimė Hans Christian Andersen, danų poetas, rašytojas, pasakininkas (mirė 1875 m.).

– 1974 m. mirė Georges Jean Raymond Pompidou, Prancūzijos politikas, nuo 1969 m. birželio 20 d. iki pat mirties buvęs Prancūzijos Prezidentu (gimė 1911 m.).

– 2005 m. mirė Jonas Paulius II, nuo 1978 metų spalio 16 d. iki pat savo mirties beveik 27 metus valdęs popiežius. Jis tapo pirmuoju per 455 metus popiežiumi ne italų, taip pat pirmuoju slaviškos kilmės popiežiumi ir antru pagal pontifikavimo ilgumą popiežiumi (gimė 1920 m.).

Balandžio 3 d.

– 1860 m. JAV pradėjo veikti pirmoji arklių pašto tarnyba, užtikrinusi patikimą susisiekimą tarp rytinės pakrantės ir Kalifornijos.

– 1973 m. „Motorola“ kompanijos viceprezidentas ir mobiliųjų telefonų kūrimo grupės vadovas Martin Cooper atliko pirmą skambutį iš nešiojamojo telefono. Tiesa, pirmojo komercinio nešiojamojo telefono pirkėjams teko laukti dar dešimt metų.

– 1981 m. kompiuterinės technikos parodoje San Franciske (JAV) buvo pristatytas pirmasis komerciškai sėkmingas nešiojamas kompiuteris „Osborne 1“. Jis turėjo 5 colių įstrižainės nespaltotą ekraną, svėrė 10,7 kg (kaip siuvimo mašina). Šių „mažylių“ buvo pardudama po 10 tūkst. vienetų per mėnesį.

Balandžio 4 d.

– 1863 m. generalgubernatorius Michailas Muravjovas uždarė visas parapines mokyklas Lietuvoje, siekdamas apriboti mokymą lietuviškai.

– 1919 m. išrinktas pirmasis Lietuvos prezidentas Antanas Smetona.

– 1926 m. popiežius Pijus XI įkūrė Lietuvos bažnytinę provinciją.

– 1973 m. oficialiai atidaromas Pasaulio prekybos centras New Yorke.

Balandžio 5 d.

– 1242 m. ant Peipaus ežero ledo susikovė Livonijos ordino riteriai ir Aleksandro Nevskio vadovaujamos Naugarduko bei Vladimiro-Suzdalės kunigaikštysčių armijos. Vokiečių ordinas mūšyje, istorikų pavadintame Ledo mūšiu, patyrė traukiantį pralaimėjimą. Daugelis vokiečių riterių tiesiog paskendo įlūžus ežero ledui, tad galima teigti, kad tai buvo pirmas ir toli gražu ne paskutinis kartas, kai priešus įveikti padėjo Rusijos žiema. Būtent šio mūšio datą šiuolaikiniai nacionalistai ir pasirinko Rusų nacijos dieną.

– 1722 m. olandų keliautojas Jacob Roggeveen atrado Velykų salas. Tai nutiko Velykų dieną.

– 1896 m. Atėnuose atidarytos pirmosios šiuolaikinės Olimpinės žaidynės.

Balandžio 6 d.

Saugaus eismo diena.

– 1722 – Rusijos caras Petras I apmokestino barzdas (50 rublių per metus).

– 1830 m. įkurta Mormonų bažnyčia.

Nepaisant fakto, kad dauguma lietuvių išeivių susispietė San Paule, Buenos Airėse, Montevidėje [Montevideo] ir kituose pramoniniuose Pietų Amerikos centruose, jų kaimiškojo gyvenimo svajonės niekad nebuvo visiškai mirusios. Nors daugumai kaimiškosios idilės lūkesčių nebuvo lemta išsipildyti, tačiau negalima nepastebėti vienokios ar kitokios sėkmės ir šiame emigrantų kelyje. Nuo vergiško darbo fazendose iki žemės savininkų ūkininkavimo pergalių driekėsi ilgas kelias, bet neabejotinai buvo ir tokių lietuvių, kurie jį sėkmingai įveikė. Štai keli šviesesni naujakurių atminties fragmentai, kurie inkrustuoja Brazilijos lietuvių gyvenimo mozaiką:

Vieną dieną radome laikraštyje skelbimą, kad valdžia kolonizuoja žemes, pigia kaina išsimokėjimui. Kolonija valdžios kolonizuojama tai ir buvo Bara ode Antonina (San Paulo valstijoje – E. A.) ... Ten pradėjo gerėti gyvenimas. Apsigyveno daug lietuvių šeimų. Mūsų krašte kaimynais gyveno Slavickiai, Kinkai, Čeponiai (duktė Henrika Aleknavičienė tuomet buvo dar maža mergaitė), Meškauskai, Bujokai; kitam krašte gyveno Bartkai, Ambraziejai, Patinski, Adžaganskai, Petniūnai. Šiaurės daly gyveno Stalanskiai, Mačiuliai ir daugiau, kurių jau nepamenu pavardžių (...)

Mūsų žemė priėjo prie upės. Krantas buvo vien smėlio, tai sekmadieniais žmonės susirinkdavo paupyje, darydavom gegužines, nusinešdavome valgio, gerimų, žuvaudavom, plaukydavom valtele, ir taip praeidavo diena. Kitais sekmadieniais susitelkdavome pas Adžaganskus. Ten buvo elektros užina (elektrinė – E. A.), o jos viršininkas buvo lietuvis, tai jis uždarydavo vandenį, ir upė likdavo sausa, tai žuvų galima buvo pasirinkti rankomis. Tai buvo laikai, kada mes lietuviai buvome draugingi, vieningi, bet pamažu, laikui bėgant, senesnieji, kurie mylėjo daugiausia linksmai lietuviškai su dainomis leisti laiką, pradėjo mirti. Pirmiausia mirė Slavickas, pasiskui Čeponis, už dviejų savaitių laidojom ir mano tėvą. Pradėjo retėti suėjimai, tik ilgiau dar susirinkdavome pas Klinkus (pas juos buvo daug jaunų sūnų ir dukterų), pas Adžaganską krikštynose ir pas mus.²⁷⁰

Sėkmingos naujakurystės, daugiau mažiau atitikusios emigrantų lūkesčius, atvejai nebuvo pavieniai. Lietuviškų kaimų ir kolonijų dygo dešimtimis, ir, deja, nyko dešimtimis. Buvo ir vienas kitas daugiau žadėjęs atvejis, kai jau padedant Lietuvos valdžiai buvo bandyta pradėti telkti labiau organizuotą ir gausesnę lietuvių koloniją. Buvo ir *Nuova Lithuania* (San Paulo valstijos vakaruose) nutikimas. Kolonija, kaip ir prieš pusamžį, turėjo įžengti į ūksmingą tropikų mišką. Keliolika lietuviškų nausėdijų taip ir atsirado. Pamažu miškas užleisdavo vietą dirbamiems laukams ir ganykloms. Medžiai virto lentomis ir malkomis. Lenta prie lentos virto

KARKLO DIEGAS

lietuvių pasaulio istorija

EGIDIJUS ALEKSANDRAVIČIUS

85

Vaidybinis filmas *Adomas nori būti žmogumi*

trobesiais ir daržinėmis, malkos kaitino puodus ir kambarius apysalčiu metu. Tačiau net ir tomis sąlygomis lietuviškos sodybos nyko, išskyrus laimingus atvejus, kai stiprieji individai (kaip anksčiau aprašyti Baraun de Kurtegipės Balčiūnai) tapdavo savo kaimų ir miestelių pažiba, jų vardais būdavo pavadintos gatvės, o kraštotyros muziejų ekspozicijoje išsirikiuodavo pirmųjų kolonijos pionierių gretose. Tokių ūkininkų palikuonių ir šiandien galima sutikti (pvz., Ricardo Vilko ūkis Angatuboje, SP), kad tik būtų ieškančiųjų ir norinčiųjų prisiminti.

Nuova Lithuania nesėkmė buvo itin subliuškęs reklaminis triukas. Mat kelerą metų jos vaizdinyje buvo skandalingos *Alfa* bendrovės veiklos centre. Ne tik jau emigravusieji lietuviai buvo gundomi, tarpininkaujant bendrovei, pirkti žemes naujoje kolonijoje, bet ir Lietuvoje skatinami parduoti savo turtą ir dar prieš paliekant savo šalį investuoti į *Alfos* projektą. Viskas baigėsi kriminaline istorija, nes bendrovės veikėjai dingo su visais iš žmonių surinktais pinigais. Net pirmajame lietuviškame vaidybiniame filme *Adomas nori būti žmogumi* atskleidžiamas simbolinis šios apgavystės charakteris. Dabar sunku pasakyti, ar būtent nusikalstami elementai kolonijos projektą pasmerkė myriop, ar būta ir daugiau idėjos įgyvendinimui trukdžiusių priežasčių. Viena aišku, brazilų nuotykiuose dažnai pasitaikydavo apgaulių. Pasipelnęti siekė ne tik emigraci-

jos agentūros, laivininkystės kompanijos, Brazilijos fazendieriai ir jų tarpininkai, bet ir saviškiai – sukčių Lietuvoje netrūko, o *Alfos* bendrovė išlieka geriausiu pavyzdžiu. Tiesa, 1932 m. rimtą paraišką kaimiškos kolonijos kūrimo link parodė *Lietuvių žemės ūkio draugija „Grūdus“*, kuri bandė pasinaudoti ekonominės krizės ir kavos kainų nuopuolio lemtu žemės atpigimu. Buvo itin puikus metas kolonijos steigimui, bet reikėjo pinigų. Deja nei Lietuvos valdžia, nei Lietuvos bankas skirtingai nuo itališkų ir lenkiškų pavyzdžių nepasirūpino paskolų fondais ir progą praleido.²⁷¹

Palyginimui tinka sėkmingos agrarinės kolonizacijos pavyzdys latviško *Varpos* kaimo Tupa (SP) apylin-

kėse likimas. 1922 m. viena latvių baptistų bendruomenė išjudino kelis šimtus žmonių į tolimąją Braziliją. Taip atsirado kone utopinė religinė komuna. Varpos kolonistų pradžioje buvo ūkininkauta ir melstasi kartu. Augo ir stiprėjo naujas kaimas, o kolonistai pamažu darėsi sėkmingais fermeriais. Pastebėtina, kad *Varpos* apylinkės traukė ne tik latvius, ir ne tik baptistus. Būta ir lietuvių, ir katalikų. Gal čia ir slėpėjo stiprybė ir ilgaamžiškumas? Ir šiandien Varpa yra ne tik Brazilijos latvių bendruomenės ritualinių susitikimų ir festivalių vieta, bet ji savo egzotišku unikalumu traukia ir margaspalvę turistų minią. Puikus muziejus primena tai, kas buvo svarbu visiems naujesiems kolonistams, nepriklausomai nei nuo jų kilimo šalies, nei nuo religijos. Lietuvių kaimiškojoje kolonizacijos istorijoje tokių sėkmingų bendruomenių neišliko, nors miestietiška Vila Zelinės parapija turi palyginti svarbių bruožų.

Bendras Brazilijos lietuvių diasporos pasakojimas dažniausiai teka seniai išgraužta vaga. Neturtingų išeivių dauguma kėlėsi iš Lietuvos kaimo į Brazilijos miestą. Buvusi išeivių socialinė dauguma virto ateivių mažuma, t. y. kaimiškoji gyvenimo sėkmė lydėjo tik nedaugelį lietuvių. Kartojosi sena, dar XIX a. pabaigą siekianti emigracijos ir Jungtines Amerikos Valstijas istorija. Ir ten kaimiečiai kaip mat virto maineriais ir skerdyklų juodadarbiais, bet ne laisvais ūkininkais. Pusamžiui prabėgus Brazilijos lietuvių fermeriai ir ūkininkai, net kai kurie sėkmingi kavos fazendieriai tapo gražia retenybe arba visai nugrimzdo užmarštin. Ne kaimas, o miestas buvo naujos lietuvių diasporos erdvė.

270. Klimaitytė-Dominienė, Justina. Pirmosios dienos Barao de Antonina. In: *Lietuvių imigracijos Brazilijon penkiasdešimtmetis*, p. 32.

271. Michelsonas, Stasius. *Lietuvių išeivija Amerikoje*, p. 451.

VIDAUS LIGOS

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS
Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave. St. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos susitarus

AKIŲ LIGOS

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS
DR. PAUL KNEPPER
Akių ligos – chirurgija
150 E. Huron, Suite 1000
Chicago, IL 60611
Valandos susitarus
Tel. 312-337-1285

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

DANTŲ GYDYTOJAI

DR. JOVITA KERELIS
DR. DAIVA BIDVA
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79 th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. 708-598-8101

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai
4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
55 E Washington, Ste 2401,
Chicago, IL
Tel. 708-422-8260

SKAUSMO GYDYMAS

DR. RENATA VARIAKOJYTĖ
SKAUSMO GYDYMO SPECIALISTĖ
7600 W. College Drive
Palos Heights, IL 60463
Tel. 708-361-5550
Nugaros, kaklo, galvos, sąnarių bei kitų skausmų gydymas

ŠIRDIES IR KRAUJAGYSLIŲ LIGOS

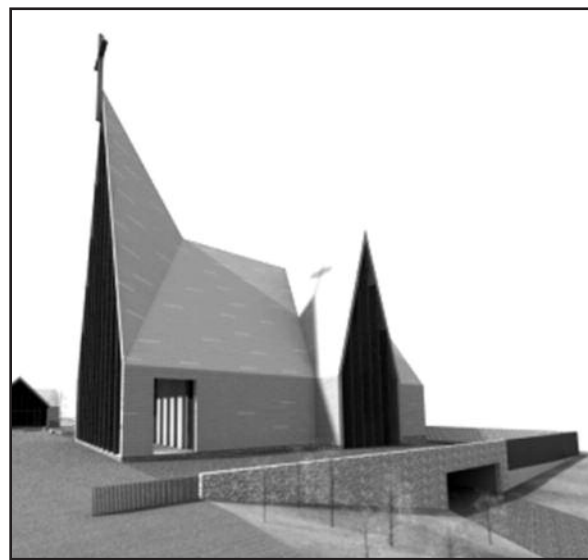
VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

Teresė Vaitkūnas, gyvenanti **Warren, MI**, pratęsė metinę „Draugo“ prenumeratą ir paaukojo 50 dol. Dėkojame už ne vienerių metų paramą.

Josephine Jakubėnas, gyvenanti **Los Angeles, CA**, atsiuntė 50 dol. „Draugo“ laikraščio išlaidoms sumažinti. Nuosirdžiai dėkojame už suteiktą paramą.

Šie žmonės rūpinasi koplyčios perkėlimu į Lietuvą (antras iš kairės – C. Rottinghaus, pirmas iš dešinės – klebonas M. Rudzinskas).

Naujosios bažnyčios projektas. Į Marijampolę parvežama ši Vokietijoje buvusi koplyčia.

Vokietijos katalikų dovana lietuviams – koplyčia

ALGIS VAŠKEVIČIUS

Šiomis dienomis į Lietuvą, Marijampolę vienas po kito rieda vilkikai, kurie iš Vokietijos Žemutinės Saksonijos žemės, Lastrupo miestelio parveža koplyčią. Šią koplyčią vietos tikintieji padovanojo lietuviams, tad ją beliko Vokietijoje išardyti ir parvežus į Marijampolę vėl surinkti iš naujo.

Jau kovo pradžioje Marijampolę pasiekė visas koplyčios vidus – suolai, altorius, vidaus apdaila, paveikslai, balkono atramos, laiptai, zakristijų baldai, vidiniai langai. Šią savaitę dar vienas vilkikas parvežė koplyčios stogą, o likusios jos dalys į Lietuvą per artimiausias dienas bus atvežtos dar keturiais vilkikais. Grupė statybininkų iš Lietuvos Vokietijoje užtruks apie dvi savaites, kol išardys visą koplyčią ir parveš ją į Lietuvą.

Ši Švenčiausiosios Mergelės Marijos Karalienės vardo koplyčia Vokietijoje vietos tikintiesiems tarnavo vos pora metų. Lastrupo katalikų bendruomenė buvo planavusi įkurti dvasinį centrą, kartu su kitais jo pastatais. 2007 metais buvo pastatyta ir pašventinta koplyčia, tačiau nepavykus įgyvendinti visų planų centro veikla buvo sustabdyta, o koplyčia perduota švento Juozapo fondui, kuris kelerius metus sprendė, ką su ja daryti.

Šio fondo narys yra ir Marijampolės garbės pilietis Clemens Rottinghaus, kurio rūpesčiu per pastaruosius metus Sūduvos sostinė jau yra pasiekusi ne viena labdaros siunta. Jis ir pasiūlė padovanoti koplyčią kuriai nors Lietuvos parapijai. Iš pradžių planuota, kad koplyčia atiteks Vilkaviškio rajono Alvito parapijai, kuri neturi savo bažnyčios, bet tokių planų teko atsisakyti, nes nauja bažnyčia jau buvo pradėta statyti, jai buvo pakloti pamatai, kurie naujajai bažnyčiai netiko.

Apsvarščius visas galimybes, tokių planų buvo atsisakyta ir nutarta padovanoti koplyčią Marijampolės pakraštyje, Mokolų gyvenamajame rajone prieš dvejus metus susikūrusiai Palaimintojo Jono Pauliaus II parapijai.

Šios parapijos tikintieji savo maldos namų iki šiol neturėjo, jie melstis renkasi į netoliese esančios „Šaltinio“ pagrindinės mokyklos aktų salę, kurioje telpa ne daugiau kaip 200 žmonių. Parapijos klebonas Marius Rudzinskas sekmadieniais Mišias aukoja du kartus, kad visi tikintieji galėtų sutilpti.

Dovanotoji koplyčia nėra didelė, užima

apie 100 kvadratinį metrų plotą, joje gali tilpti apie 150 žmonių, tad ateityje tikintieji neatsisako minties turėti savo naują bažnyčią. Jos projektavimo darbai vieno verslininko dovanotame sklype jau buvo pradėti prieš dvejus metus, tačiau pastatyti naują bažnyčią ilgai užtrunka bei daug kainuoja.

Minčių Marijampolėje pastatyti naują bažnyčią tikintiesiems kilo jau prieš dvidešimt metų, bet ilgai nepavyko rasti tinkamo jai sklypo. 2005 metais Marijampolės savivaldybė gavo daugiau kaip 500 tikinčiųjų parašų, kad trečioji bažnyčia mieste būtų statoma. Tada buvo surastas apie 1,5 hektaro žemės sklypas Mokolų kaime, bet paaiškėjo, kad jis grąžintas buvusių savininkų palikuonims.

Planuota naujiems maldos namams pritaikyti vieną prie Šešupės esantį Marijampolės ligoninės pastatą, tačiau tą vietą beveik kasmet užlieja pavasariniai vandenys, tad planų statyti maldos namus visai arti upės taip pat atsisakyta.

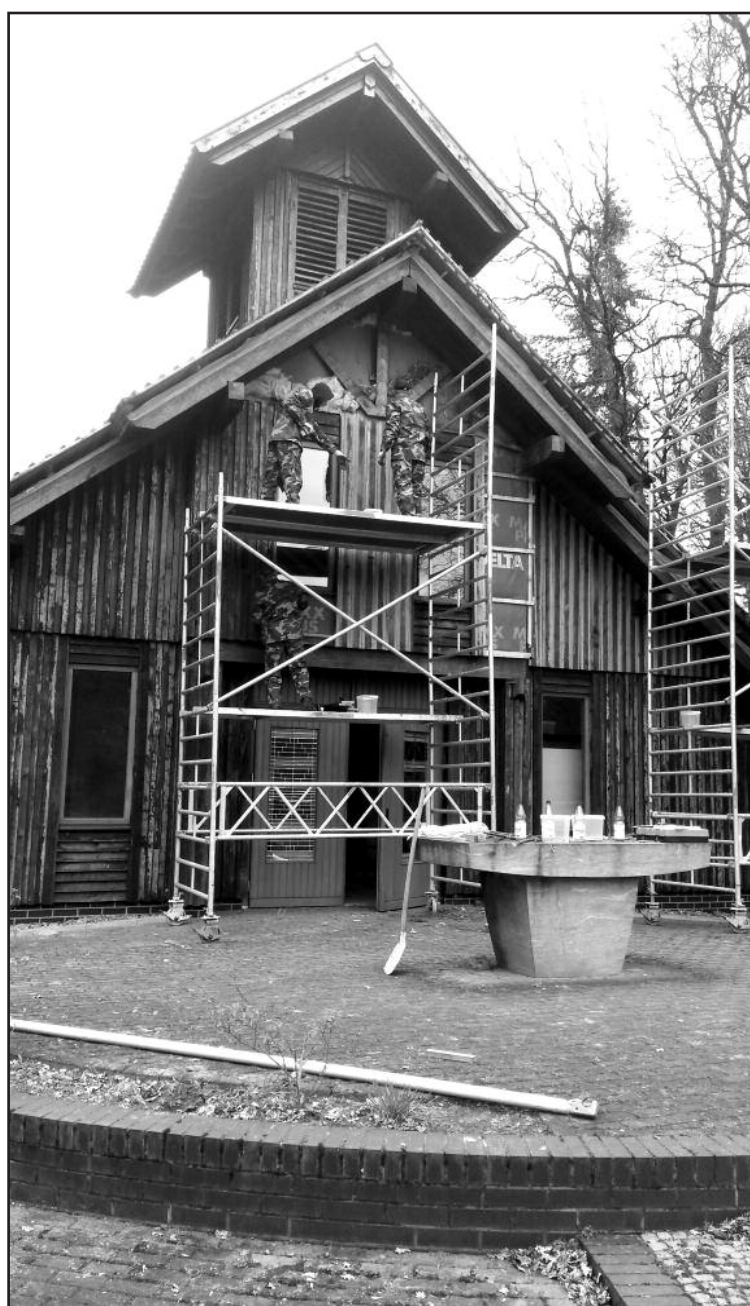
2011 metais Marijampolės pakraštyje, Mokolų gyvenamajame rajone Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila pašventino skulptoriaus Algimanto Sakalausko sukurtą kryžių toje vietoje, kur iškils būsimoji bažnyčia. Apie 1,2 hektaro sklypą jai statyti padovanojo Marijampolės verslininkas, bendrovės „Statybos ritmas“ vadovas Gintaras Vilutis.

„Šioje parapijoje aš užaugau. Turėjau tris sklypus kitoje vietoje, arčiau Šešupės, tačiau juos išmainiau į šią – ant kalnelio. Planavome čia statyti gyvenamuosius namus, tačiau nusprendžiau sklypus padovanoti Bažnyčiai, nes jiems tikrai reikia“, – sakė tuomet G. Vilutis.

Skačiuojama, kad naujoji bažnyčia kainuotų apie 2 milijonus litų. Surinkti tokius pinigus yra sudėtinga, tai ilgai užtrunka, todėl Vokietijos katalikų sprendimas dovanoti koplyčią, kuri, kaip planuojama, būtų atšventinta jau šiemet rudens pradžioje, nužlugino parapijos tikinčiuosius.

Naujajame sklype jau pakloti pamatai iš Vokietijos parvežamai koplyčiai, pradėti ir elektros bei kitų komunikacijų tiesimo darbai. Kol kas dar nenuspręsta, kokią titulą turės parvežtoji šventovė.

Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila teigia, kad šie maldos namai bus naujosios parapijos dvasinis centras. Koplyčia, o ateityje ir planuojama pastatyti bažnyčia bus paskutinė numatoma statyti visoje parapijoje.

Parapijos archyvo nuotraukos

REM K I M E
DRAUGO FONDA

Draugo fondas 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629 • tel: 773-585-9500

Nuo 1992 metų Draugo fondas padeda išlaikyti mūsų lietuvišką, katalikišką „Draugo“ laikraštį.

Prisiminkite Draugo fondą savo testamente. Keletas stambesnių palikimų užtikrins laikraščio gyvavimą daugeliui metų!

Darius Juodis

Atkelta iš 5 psl.

pasitraukę į Vakarus, jų darbai viešiami, siekiant, kad Amerikos valdžia juos išduotų Sovietų Sąjungai. Ta kampanija buvo nemenka.

Kompromituojant buvo remiamasi ir paprasčiausiomis pikantiškomis detalėmis. Ar jų iš tikrųjų buvo, dar neaišku. Kad vienas materialistas, kad kitas kažkokius pinigus iššvaistęs ir kt. Tai 6–9 dešimtmečiai. Po to jau prasideda Sąjūdžio veikla. KGB persiorientuoja ir prieš išeiviją, ir prieš Sąjūdį. Šalia disidentų atsiranda dar vienas priešininkas viduje – Sąjūdis.

– Ar sąmoningų bedradarbių išeivijoje buvo?

– Labai sudėtinga pasakyti dėl ko žmogus leidžiasi užverbuojamas. Verbavimo Sovietų Lietuvoje visai kitos priežastys – galima buvo žmogų prispauti, suvilioti pinigais, jis buvo kontroliuojamas. Užverbuotieji, žinoma, laviravo, nedirbo ir dažnai patys buvo siunčiami į kalėjimą. Išeivijoje, jeigu tu jį užverbuosi, negali kontroliuoti. Ar esi garantuotas, kad nuvažiavęs į Ameriką žmogus neprisipažino vietiniams ar netgi JAV žvalgybos organams. Vėlgi reikia žiūrėti laikotarpiais. Lengva buvo infiltruoti pokariu. Pvz., jau mano minėtas Juozas Mikuckis, išsiųstas 1940 m., pridengiant vokiečių repatriacija. 1945 m. jis rašo Justui Paleckiuui, kad nori grįžti į Lietuvą, o saugumas nori, kad jis ten dar dirbtų. Iki 1968 m. jis tą darbą ir dirbo. Vokietijoje jis buvo artimas VLIK’ui, o Amerikoje jau nebeturėjo plačių ryšių, todėl ta jo medžiaga negalėjo būti labai vertinga. Amerikos lietuviai nežinojo apie jo slaptą misiją, šurmulys kilo tik po to, kai pasirodė knyga, parašyta jo vardu, jau po mirties.

Buvo tokie agentai „Labora” ir „Lanį”. Pirmasis buvo mėgėjas kortuotojas, jam greičiausiai reikėjo pinigų, ir dirbo jis iki šeštojo dešimtmečio. Antroji Vokietijoje buvo sekretorė VLIK’e. Dirbant tokį darbą galima buvo dokumentus kopijuoti ir persiųsti. Ji buvo užverbuota patriotiniu pagrindu, matyt, žmogus buvo palankus sovietų sistemai. Ji irgi dirbo iki šeštojo dešimtmečio pabaigos, kai išsikėlė iš Vokietijos. Ar ji iki 1990 m. išeivių buvo atpažinta kaip sovietų KGB agentė, aš neradau.

Tie, kurie buvo saugumo siunčiami į užsienį, dažniausiai nuvažiavę ten prisipažindavo, tiesiog pasinaudavo proga išvykti į Vakarus. Išimtis yra 1956 m. išsiųstas agentas „Grinitas”. Iki tol sovietų saugumas buvo patyręs daug nesėkmių su agentais. Kokia šio legenda: jis nuvyksta į Vakarus ir prisipažįsta, kad jį verbavo, bet jis nedirbs saugumui. O iš tikrųjų jo ir buvo tokia užduotis – užmigdyti budrumą, kad jį priimtų kaip savą žmogų. Ir toliau sau jis dirbo saugumui. Ką konkrečiai, nėra išlikę, bet Vokietijoje jis tuo užsiėmė 6 metus.

Po šeštojo dešimtmečio prasidėjo visai kiti dalykai. Prasidėjo platesni ryšiai tarp Lietuvos ir išeivijos – buvo renkama informacija per tuos, kurie ten nuvažiuoja ir verbuojami atvykstantys į Lietuvą. Kad žmogus sutiktų dirbti, turi būti kažkoks suinteresuotumas, bet matyti, kad saugumas niekada neturėjo daug pinigų. Kartais atvykusiam sumokėdavo kelis šimtus dolerių, bet dažniausiai surengdavo vaišes, sudarydavo galimybę apsilankyti teatre. Reikia pripažinti, kad po septintojo dešimtmečio saugumo agentų išeivijoje nebuvo daug. Kaip

matyti iš ataskaitų – 5–6 asmenys, vis tie patys.

– O jie naudingos informacijos pateikė? – Jie paprastai pateikdavo bendrą situaciją, kas vyksta. Kad pateiktų kurių pikantiškų detalių, labai retai. Jie kartais nuo karto atvažiuodavo į Lietuvą, bet ko nors fundamentalaus nepateikdavo. Saugume buvo vertinami patikimi ryšiai. Atvažiuoja, pasikalba, ir tai vadinama patikimais ryšiais. Kita vertus, tą informaciją galima rasti kiekviename išeivių laikraštyje.

Dar reikia pažymėti, kad sovietų saugumas buvo biurokratinis aparatas, ypač tai ryšku nuo septintojo dešimtmečio. Pasibaigus Stalino aktyvaus veikimo laikotarpiui atsirado daugiau mėgėjų pasigirti, prisirašyti nuopelnų. Tai sistema, kuri gyveno iš prirašymų. Stalinistai buvo bemoksliai kariai, pasiryžę veikti. Vėliau ateina mokyti inteligentai biurokratai, kuriems reikia pagerinti savo veiklą.

– Kurios asmenybės domino sovietus? – Paprastai organizacijų vadovai.

Pvz., Mykolas Krupavičius. Jis figūravo tol, kol veikė. Kai nebebuvo VLIK’o pirmininkas, dėmesys jam sumažėjo. Buvo net planų jį likviduoti. Buvo bandoma jį kompromituoti, siuntinėti raštelius apie jo neva amoralių elgesį. Taigi nuo 1945 m. iki 1990-ųjų pirmoji organizacija, kuri domino KGB, buvo VLIK’as. Jau beveik iš inercijos. Kaip pati antisovietiškausia organizacija. Ji visada buvo pirmoje vietoje, ir jos sekimo medžiagos susidarė daugiau kaip 20 tomų. Dabar archyve likę tik keletas nepilnų tomų. Kodėl? Saugumiečiai daug jų patys naikindavo ne dėl to, kad kažką nuslėptų, bet kad apvalytų archyvus. Pvz., apie 1984–1985 m. yra parašyta apybraiža – į 100 psl. sudėti svarbiausi dalykai, o operatyvinių dalykų, kas ką kalbėjo, neliko. Galima galvoti, kad tiesiog apsišvarinta. Taip archyvai buvo naikinti ir 60-aisiais, ir 70-aisiais metais. Nekalbu apie 1990-uosius metus, kuomet jau reikėjo slėpti, tada jie specialiai naikino paskutiniųjų metų slaptą informaciją. Nors negalima garantuoti, kad taip nebuvo sunaikinta ir VLIK’o byla.

Nuo septintojo dešimtmečio antaras svarbiausias objektas sovietų saugumui tapo „Santara-Šviesa”. Jie manė, kad santariečiai veikia vualizuotai – kalba lyg ir gerai, bet veikia destruktiviai, ieško ryšių ir daro įtaką inteligentijai. Prisidengę demagoginiais lozungais veikia kenkėjiškai.

Paskui jau eina visos kitos organizacijos. Ir dar sovietus domino išeivijos mokslininkai. Atskira sritis buvo vadinama technine žvalgyba.

– Ar buvo tokių atvejų, kad išeivių veikėjams KGB pakenkdavo?

– Dažnai rašoma, kad „kompromitavimo rezultate jis turėjo pasitraukti iš posto”. Jie taip teigia, bet kaip tai įrodyti? Pvz., nuvažiavo Stasys Žakevičius į Ameriką ir pradėjo aktyviai ten veikti, jį pradėjo kompromituoti, kad jis vokiečių okupacijos metais bendradarbiavo su vokiečiais, su lenkais. Ir taip esą pavyko jį sukompromituoti, nes jis negavo jokio darbo. Bet kaip tai patvirtinti? Esą taip sukompromitavo V. Sidzikauską, kad jis neužėmė posto... Bet juk jis nepasitraukė į nuošalę. Pagal juos, jie labai daug ką sukompromitavo, bet labai sunku tai įrodyti.

Kalbėjosi **Audronė V. Škiudaitė**

A † A KAZIMIERA VAIŠVILIENĖ POŠKUTĖ

Mirė 2014 m. kovo 27 d., sulaukusi 94 m.

Gimė 1919 m. rugpjūčio 29 d. Lietuvoje.

Gyveno St. Petersburg, FL.

Nuliūdę liko: duktė Lucy Bar-nish, gyvenanti Lincolnshire, IL; duktė Mary Nowick, gyvenanti St. Petersburg, FL; anūkai Nika, Erika, Jamie, Danette, Cynthia, Daniel, Natalie ir Vanessa; proanūkai: Gwen, Brady, Rex, Eric, Stephanie, Sabrina, Sierra ir Breasha; proprioanūkai Lanceton ir Blayton.

A. a. Kazimiera buvo žmona a. a. Eugenijaus.

Priklausė Amerikos Lietuvių klubui, Floridoje.

Laidotuvės bus penktadienį, balandžio 4 d., 12 val. popiet, Šv. Kazimiero kapinėse.

Nuliūdusi šeima

Laidot. direkt. Donald M. Petkus, tel. 800-994-7600 arba www.petkusfuneralhomes.com

Mylimam tėveliui

A † A ALGIUI ŽALNIERIŪNUI

mirus, nuoširdžiai užjaučiame mokytoją SANDRĄ ŽALNIERIŪNAITĘ.

*Čikagos lituanistinės mokyklos
mokytojai ir tėvų komitetas*

A † A JANINAI BINDERIENEI

iškeliavus amžinybėn, reiškiu gilią užuojautą dukroms NIJOLEI ir ANELEI, giminėms ir pažįstamiems.

Irena-Halina Daugirdas

WWW.DRAUGAS.ORG

JAV ambasadorė

Atkelta iš 3 psl.

– Lietuvoje dirbate daugiau nei metus. Kas per šį laikotarpį mūsų šalyje jums labiausiai patinka, o kas atrodo neįprasta?

– Įsitikinau, kad Lietuva turi daugybę talentingų, gabių, išsilavinusių žmonių. Jų dėka sugebėjote įveikti ekonomikos krizę. Neįprastų dalykų aš nepastebėjau. Amerikiečiams gal neįprasta, kad lietuviai taip mėgsta bulvinius patiekalus, tačiau aš, būdama airių kilmės, tiesiog mėgaujusi tokiu valgiaraščiu. Ragavau ir jūsų cepelinų. Galiu patikinti, kad tai – nuostabus patiekalas (juokiasi – aut. past.).

Karjeros diplomatė Deborah Ann McCarthy – aštuntoji JAV diplomatinės misijos Vilniuje vadovė po nepriklausomybės atkūrimo ir antroji moteris, pakeitusi 2013 m. rugsėjį kadenciją Lietuvoje baigusią Anne E. Derse. Vadavimas diplomatinei JAV misijai Lietuvoje – pirmas postas per D. McCarthy, kaip ambasadorės, karjerą.

Prieš tai, 2010–2013 m., D. McCarthy dirbo Valstybės sekretoriaus padėjėjo pirmąją pavaduotoja ekonomikos ir verslo klausimais, buvo atsakinga už globalų ekonominį bendradarbiavimą ir derybas.

Oficialioje amerikietės biografijoje teigiama, kad ji kalba šešiomis kalbomis: prancūzų, ispanų, graikų, italų ir Haičio kreolų.

„Kauno diena”

PAS MUS IR APLINK MUS

■ **Švč. Mergelės Marijos Gimimo** bažnyčia praėjusį sekmadienį, kovo 30 d., buvo perpildyta. Matyt, parapijiečiai ir toliau gyvenantys lietuviai pradeda suvokti, kad jei kas savaitę nelankys pamaldų ir dosniai nerems šios senos ir gražios bažnyčios, tikrai gali jos netekti. Paspirtėjo ir bilietų pardavimas į balandžio 26 d. labdaros koncertą „Po angelo sparnu“, kurio svečias – Rudolf Budginas. Klebonas Jaunius Kelpšas dėkoja Mišių dalyviams už dosnias aukas ir tikisi, kad atoslūgio nebus bent iki Velykų.

■ **New Yorko meno mugėje „Artexpo New York 2014“** savo kūrybą pristatys dailininkas Artūras Šlipavičius. Paroda vyks balandžio 4–6 dienomis adresu: Pier 94, 711 12th Ave, New York, NY 10019.

■ **Brighton Parko Švč. Mergelės Marijos** Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje (2745 W. 44th St., Chicago, IL), šį penktadienį, balandžio 4 d., 3 val. p. p. kun. Gediminas Keršys praves Kryžiaus kelio stočių ėjimą su apmąstymais. Šeštadienį, balandžio 5 d., 2 val. p. p., švenčiant mūsų parapijos 100-to metų jubiliejų, vyks specialios šv. Mišios pagerbti buvusiems parapijos mokiniais ir mokytojams, visiems kunigams ir Šv. Kazimiero seselėms, dirbusiems parapijoje. Po šv. Mišių bus nemokamos vaisės didžiojoje salėje. Daugiau informacijos rasite tinklalapyje: www.imcc-chicago.org. 5-tąjį Gavėnios sekmadienį, balandžio 6 d., 10 val. r. šv. Mišias atnašaus kun. Gediminas Keršys. Kviečiame visus dalyvauti.

■ **Balandžio 6 d. 1 val. p. p. vyks eilinis** susirinkimas prie Aušros Vartų bažnyčios, skirtas pastato išsaugojimui. Adresas: 570 Broome Str., NYC 10003. Daugiau informacijos suteiks Mindaugas Blaudžiūnas tel. 917-647-1603 arba Mindaugasb@msn.com ir Rita Stelmokienė tel. 212-518-3223 arba Gerda 999@yahoo.com.

■ **Lietuvos generalinis konsulas New** Yorke balandžio 9 d., trečiadienį, 7 val. v. kviečia į aktorius, režisierius, kompozitorius, vieno iš „Keistuolių teatro“ įkūrėjų Aido Giniočio kūrybos vakarą bei grafikės Nelės Zirnitės ir tapytojo Ernesto Žvaigždino darbų parodos atidarymą.

■ **Festivalyje „Panorama Europe“** bus rodomi lietuviški dokumentiniai filmai, sukurti 1960 – 1990 metais. Trečiadienį, balandžio 9 d., 7 val. v. – Bohemian National Hall, 321 East 73rd Street, tarp 1 ir 2 Avenues (daugiau informacijos: new-york.czechcentres.cz) ir šeštadienį, balandžio 12 d., 12 val. p.p. Museum of the Moving Image 36-01 35th Ave, New York, NY 11106 (www.movingimage.us, tel. 718-777-6888). Programą pristato Lietuvos Respublikos ambasada JAV.

■ **Po didelio susidomėjimo, kurio** sulaukė JAV Lietuvių Bendruomenės (LB) organizuota popietė jaunimui „LaBas“ (vykusi kovo 22 d. Jaunimo centre Čikagoje), JAV LB Krašto valdyba panašias popietes nutarė surengti ir kitose vietovėse: balandžio 12 d., šeštadienį, 1 val. p. p. – Dievo Apvaizdos parapijoje Southfield, MI; balandžio 13 d., sekmadienį, 3 val. p. p. – „Lietuvių klube“ Lietuvių namuose Clevelande, OH; balandžio 25 d., šeštadienį, 12 val. p. p. – lietuviškoje šeštadieninėje mokykloje „Genys“ SanFranciske, CA; balandžio 26 d., sekmadienį, 1 val. p. p. – Šv. Kazimiero parapijoje Los Angeles, CA. Dalyvaus JAV LB Krašto valdybos nariai, bus muzikinė programa ir vaisės. Atvykite visi, norintys susipažinti su Lietuvių Bendruomenės veikla arba į ją aktyviau įsitraukti.

■ **Gegužės 10 d. Lietuvos Šaulių są-** junga Išeivijoje švenčia įkūrimo 60-metį! Renginys prasidės 4 val. po p. p. šv. Mišiomis Šv. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje (Marquette Parke). Po Mišių parapijos salėje vyks iškilmingas minėjimas ir pokylis. Dėl informacijos kreiptis į Liną tel. 773-875-4532.

620 dol. vertės sriuba

Kun. G. Keršys virė parapijiečiams sriubą ir kepė duoną.

Liudo Kužmarskio nuotr.

Ketvirtąjį Gavėnios sekmadienį, kovo 30 d., po šv. Mišių, Brighton Parko Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo parapijos salėje vyko „Gavėnios sriubos pietūs“, skirti paremti Vilkaviškio vyskupijos jaunimo centrą. Kunigas Gediminas Keršys išvirė du didžiulius puodus kopūstų sriubos ir iškepė keletą kepaliukų naminės duonos. Jam talkino Amerikos lietuvių Romos Katalikų sąjungos 20-tosios kuopos narės, kurios pagamino lietuviškų dešrų, įvairių daržovių bei koldūnų su spurgučiais. Netrūko ir pyragų bei tortų. Palinkėjome mūsų vargonininkui ir choro vadovui Algimantui Barniškiui „Ilgiausių metų“ jo gimtadienio proga. Liudas Kužmarskis parodė gražų religinės tematikos filmą iš Lietuvos, o visiems valgant pagrojo keletą lengvos muzikos plokštelių. Svečiai gausiais plojimais padėkojo kunigui už jo išvirtą sriubą ir iškeptą duoną. Žmonės suaukojo 620 dol. paremti jaunimo veiklą Lietuvoje.

Dalyvis

Naują knygą apie JAV lietuvius galite nusipirkti „Drauge“

Vilniaus tarptautinėje knygų mugėje pristatytą šiais metais leidyklos „Aukso žuvis“ išleistą knygą „Manėm, kad greit grįšim“ (sud. Dalia Cidzikaitė, Laima Petrauskaitė VanderStoep ir Dalia Stakytė Anysienė) galite įsigyti „Draugo“ knygynėlyje. Kaina – 25 dol. (Illinois valstijos pridėtinės vertės mokestis – 9.25 proc., persiuntimas paštu – 5 dol.). Teiraukitės tel.: 773-585-9500.

Knygoje – aštuoniolika pokalbių su JAV lietuviais, kurie Antrojo pasaulinio karo metais nuo artėjančio sovietų fronto ir tremties grėsmės buvo priversti palikti Lietuvą ir trauktis į Vakarų. Knygos sudarytojų pašnekovai atvirai pasakoja apie bėgimo iš Lietuvos aplinkybes, gyvenimą DP stovyklose Vokietijoje, apsisprendimą emigruoti ir įsikūrimą Jungtinėse Amerikos

Valstijose.

Knyga „Manėm, kad greit grįšim“ yra didesnio projekto – Sakytinės istorijos projektas – dalis, kurį 1995 m. sumanė JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros taryba. Projekto metu į magnetofono juostas įrašyti 65 pokalbiai. 30 pokalbių įrašyti Čikagos apylinkėse, 35 – kitur. Šiandien bent pusė kalbintų asmenų jau yra mirę.

www.draugas.org/kalendorius

Siūlome automobilių gabenimą į visas pasaulio šalis, automobilių pirkimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą **1-708-599-9680**

ATLANTIC ExpressCorp.

SIUNTINIAI
LIETUVA, LATVIJA, ESTIJA, LENKIJA

Asmeninių siuntų tel.: **708-907-3000**

Siuntinių paėmimas iš namų: **630-774-2136**

SIUNTINIŲ PRIĖMIMO VIETOS

SMILGA 2819 83rd St. Darien, IL 60561 Tel: 630-427-0929
EXCEL INSURANCE 5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641 Tel: 773-777-4700
ATLANTIC EXPRESS CHICAGO 2719 W. 71 St., Chicago, IL 60629 Tel: 773-434-7919
LITHUANIA PLAZA 9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465 Tel: 708-599-9866
KUNIGAIŠČIŲ UŽEIGA 6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501 Tel: 708-594-5622
RŪTA 6551 South Cass Ave., Westmont, IL 60559 Tel: 630-964-7882
ALWAYS WITH FLOWERS 1138 B S. State St., Lemont, IL 60439 Tel: 630-257-0339
EURUS DELI 22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137 Tel: 630-469-4290
BALALAIKA MUNDELEIN 368 Townline Rd., Mundelein, IL 60060 Tel: 847-566-6660
WONDERS OF NATURE 714 S. Buffalo Grove Rd., Buffalo Grove, IL 60089 Tel: 847-229-9450
BOČIU MENĖ 14911 127th St., Lemont, IL 60439 (Dirba tik savaitgaliais)

Centrinio ofiso adresas.:
8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455

Naujas mėnesinis laikraštis
skaitantiems angliškai

**Prenumeruokite sau, savo vaikams,
draugams, vaikaičiams!**

Vardas, pavardė _____

Adresas _____

Miestas, Valstija Zip _____

El. paštas _____

Čekį rašyti ir siųsti: **Draugas News, 4545 W 63 St, Chicago, IL 60629**
Arba prenumeruokite tinklalapyje: www.draugasnews.org